

Adaptació del programa STEPPS (Systems Training for Emotional Preditability & Problem Solving) per al tractament en grup de la desregulació emocional i les conductes autolesives als centres penitenciaris de Catalunya

Rosa Lorente Català, investigadora del Laboratori de psicologia i tecnologia de la Universitat Jaume I de Castelló

Jornada: Intervenció en els entorns penitenciaris davant les autolesions i els suïcidis

Barcelona, 17 de novembre de 2023

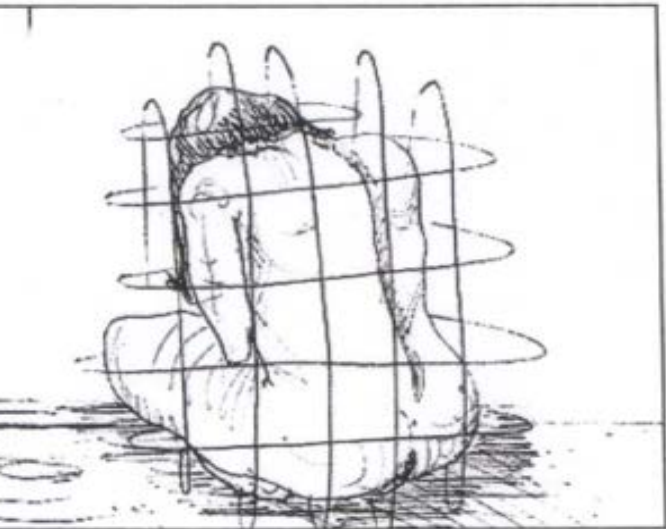
ABORDATGE DE L'AUTOLESIÓ

Una necessitat expressada a la pell

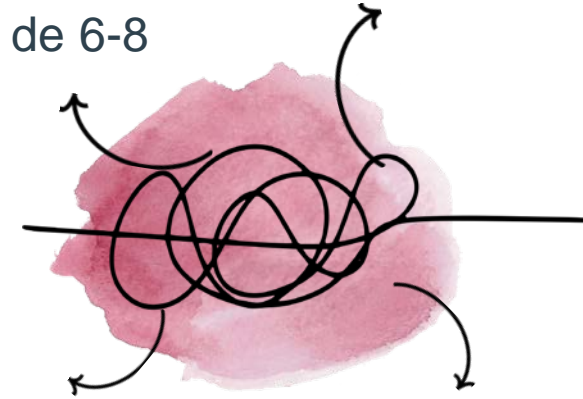
La salut mental als centres penitenciaris

“El meu cos representa com em sento”

Augment risc de suïcidi de 6-8 vegades

Causa principal morbiditat

Importants costos personals:

Importants costos econòmics CP

- Problemes físics i de salut
- Sentiments desesperança
- Dificultats relacions personals
- Alts nivells de estigmatització

Imatge de (Trastorno límite de la personalidad: profundizando en el caos, 2007)

(Arnau et al., 2020; Favril et al., 2020; Fazel et al., 2016; López et al., 2021; Smith, 2019; Zabala-Baños et al., 2016)

STEPPS (Systems Training for Emotional Predictability & Problem Solving)

* Tractament grupal

* Cognitiu-conductual

* Componente sistèmic

* Entrenaments en habilitats

Àmpliament reconegut per la seua eficàcia en entorns clínics com penitenciaris

Millora significativa simptomatologia mantinguda a llarg termini

Programa STEPPS

STEPPS

A més; al context penitenciari:

Efectivitat i eficiència demostrada

Millora simptomatologia

Reducció:

- Conductes suïcides
- Conductes autolesives
- Infraccions disciplinàries

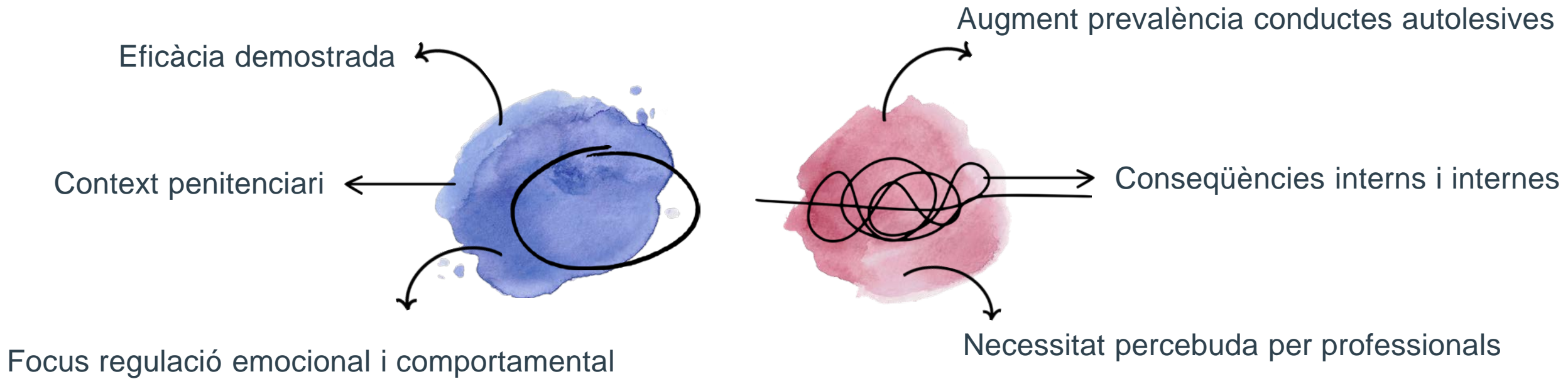
Satisfacció programa:

- Families, usuaris i funcionariat

(Black et al., 2008, 2013, 2017; Blum et al., 2002, 2008; Bos et al., 2011; Harvey et al., 2010)

Adequació STEPPS

(Brennan et al., 2023; Hawton et al., 2016)

KNOW-DO GAP

Espai entre el saber i el fer

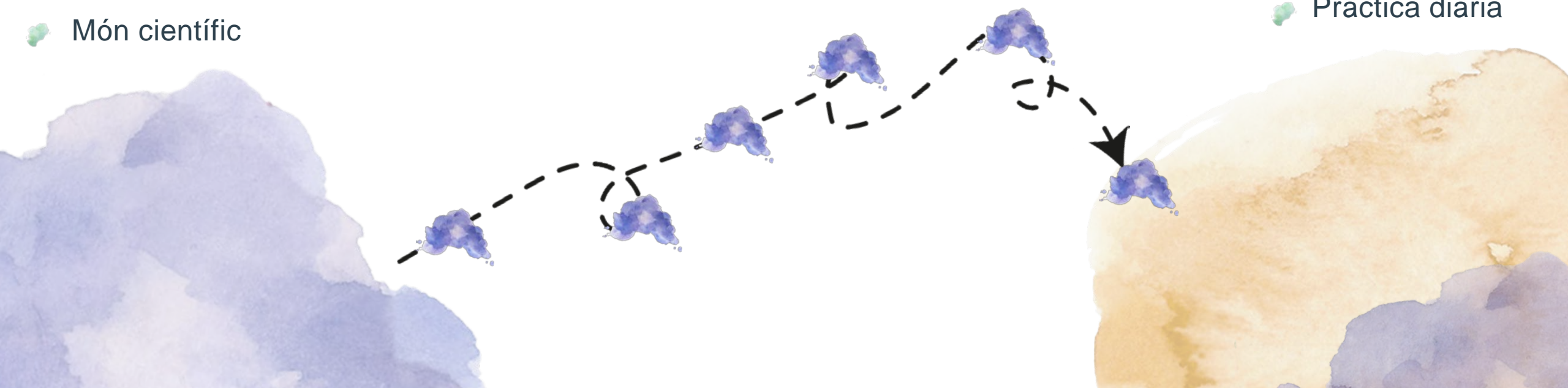
Problemes de translació

 Es necessari entre **17 a 20 anys** per tal que la població pugui **beneficiar-se** dels **avantatges científics**.

(Van Den Driessen Mareeuw et al., 2015; Pakenham-Walsh, 2004; Morris et al., 2011)

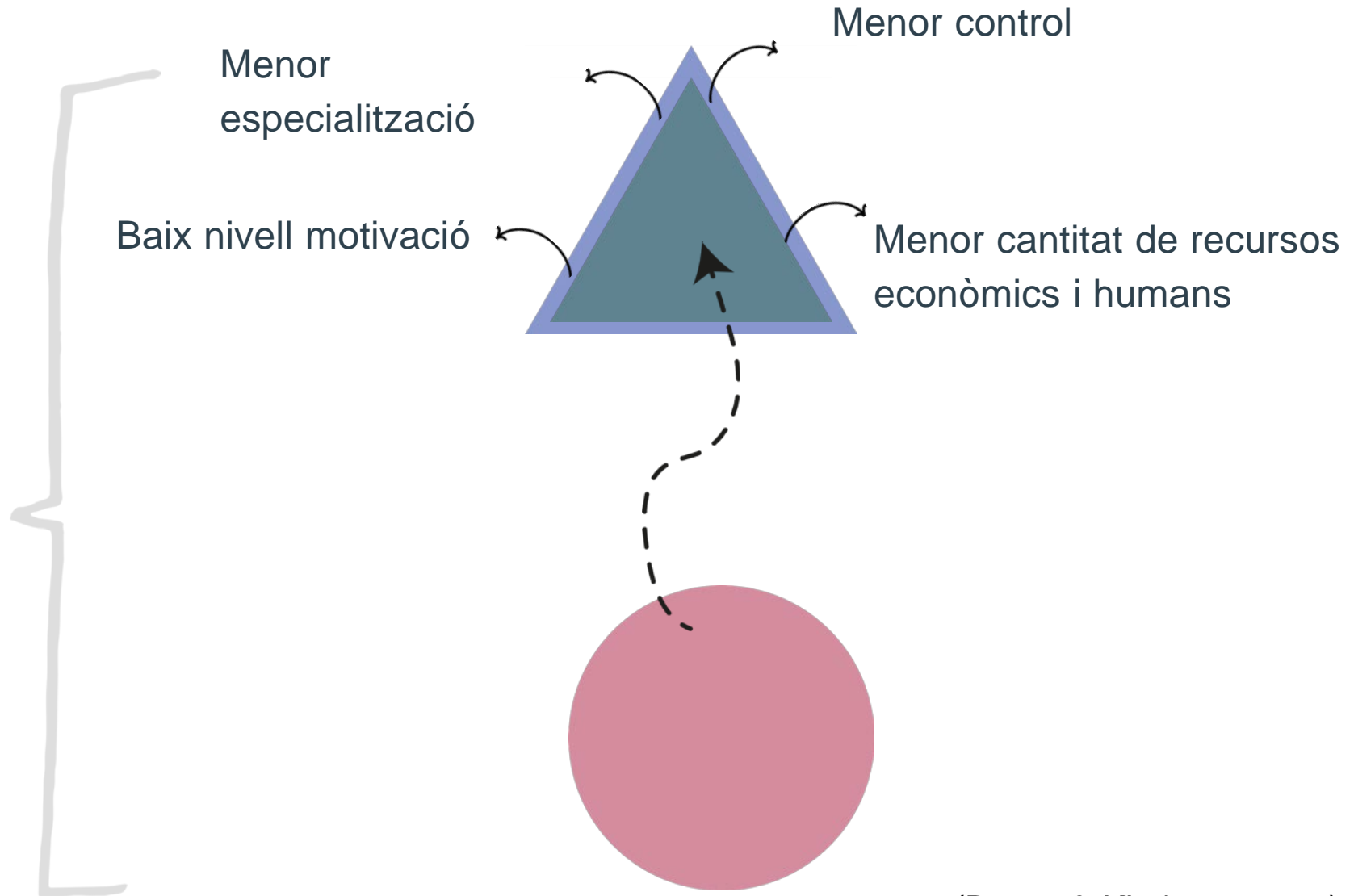
 Món científic

 Pràctica diària

Problemes de traslació

(Bauer & Kirchner, 2020)

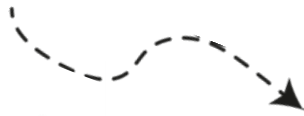
CIÈNCIA D'IMPLEMENTACIÓ

Resposta en busca de l'acció

La Ciència d'Implementació

"**L'estudi científic de mètodes** per promoure la **incorporació** de **resultats** de recerca i altres pràctiques basades en l'evidència a la **pràctica diària**, i així millorar la qualitat i eficiència dels serveis de salut".

Estableix la metodologia i els enfocaments científics per:

- Traslladar els avanços científics.
- Manténint la validesa.
- Estratègies d'implementació.

CI: El context

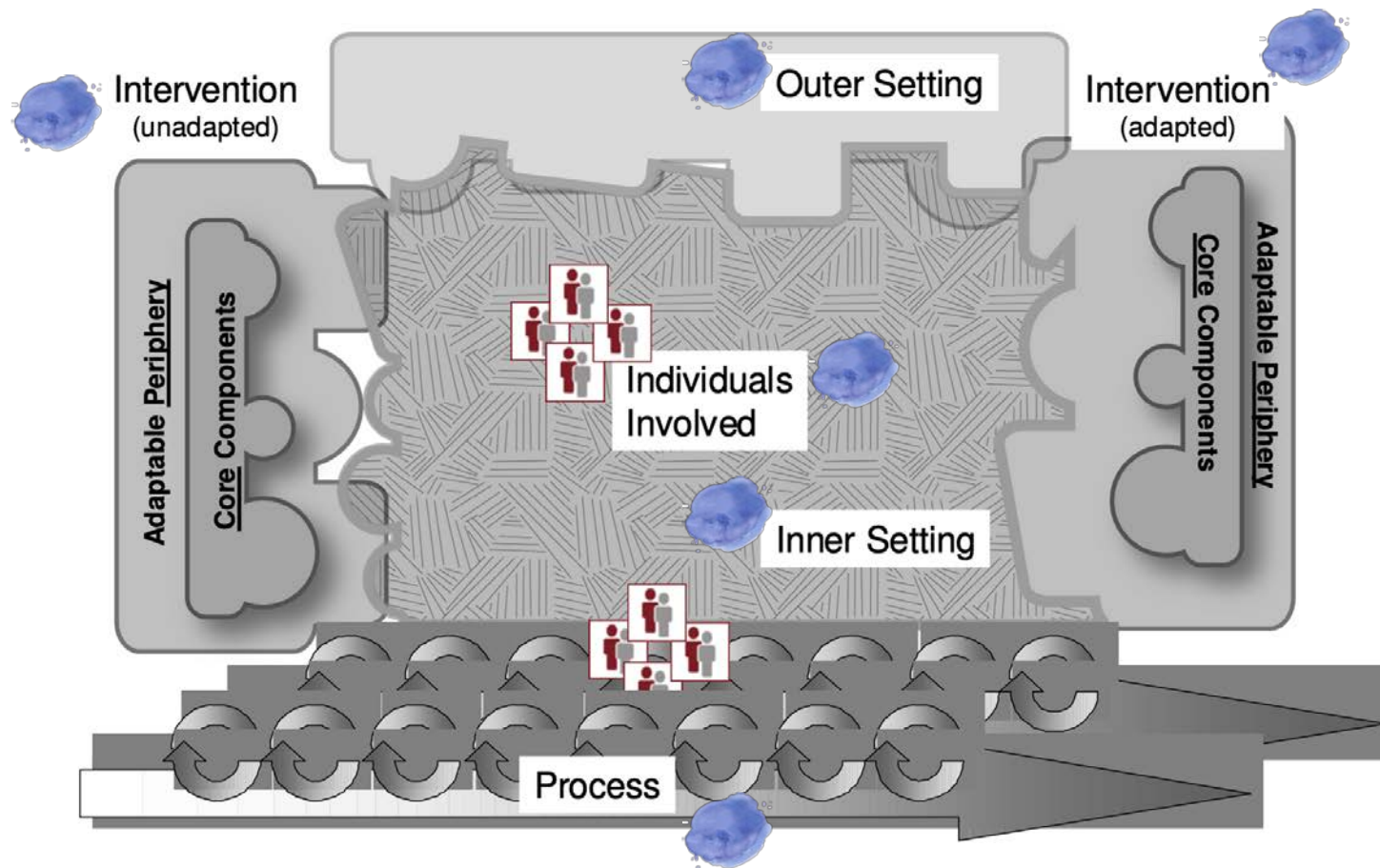

Interaccions dinàmiques entre **indivius** i el **context** on reben el tractament i com aquestes interaccions **influeixen en la millora individual**.

(Bauer i Kirchner, 2020; Grol et al., 2007; Kazdin, 2008; May et al., 2016)

Sobreestimació de l'adopció

(Damschroder, 2009; King et al., 2019)

OBJECTIUS
On volem arribar

Objectius estudi

Avaluar l'eficàcia del programa **STEPPS** en l'abordatge de l'autolesió en **CP**.

Avaluar l'acceptabilitat, adequació, penetració, viabilitat i sostenibilitat de l'intervenció en CP de Catalunya.

Detectar les **barreres** i els **facilitadors** en el procés d'implementació.

Desenvolupar l'**adaptació** del manual STEPPS per als CP de Catalunya.

METODOLOGIA

Guia de construcció

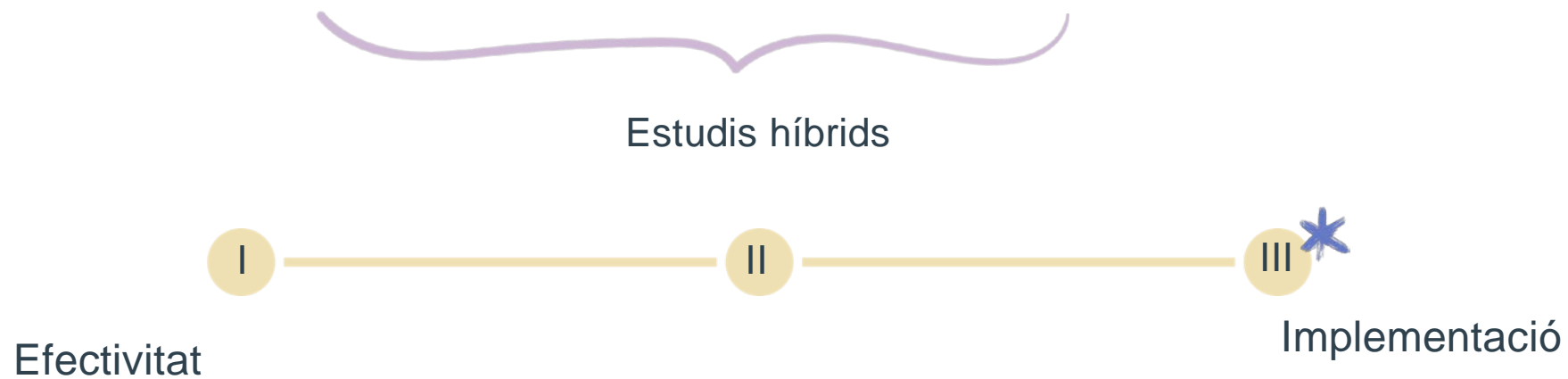
Població diana

- 1) Homes o dones en privació de llibertat dins del Centre Penitenciari.
- 2) Presència de conductes autolesives (funcionalitat, dues conductes).
- 3) Comprensió i maneig del castellà suficient per a la realització de l'estudi.
- 4) Competència cognitiva suficient per a la realització de l'estudi.
- 5) Capacitat mental per atorgar consentiment informat.

- 1) Internes i internes amb dificultats idiomàtiques.
- 2) Presència de patologia d'alta gravetat que dificulten la realització de l'estudi.
- 3) Interns i internes amb possibilitat de posada en llibertat pròxima o trasllats imminents a altres centres penitenciaris.

*Els usuaris no rebran cap compensació penitenciària.

★ Disseny híbrid d'efectivitat-implementació de tipus III

Avaluació interns i internes

- * BEST — Pensaments, emocions i comportaments negatius i positius
- * BIS — Nivell d'impulsivitat: cognitiva, motora i no planejada.
- * SIS — Tentativa suïcida present i passada.
- * ISAS — Presència, freqüència i funcionalitat de les conductes autolesives.
- * BHS — Desesperança entesa com expectatives sobre la vida, sentiment cap al futur i pèrdua de motivació.
- * CSQ — Satisfacció general amb la intervenció.

BEST= Borderline Evaluation of Severity Over the Time; BHS= Beck Hopeless Scale; BIS= Barratt Impulsiveness Scale; CSQ= Client Satisfaction Questionnaire; SIS= Suicide Intent Scale; ISAS = Inventory of Statements About Self-injury; BSI= Brief Symptom Inventory

(Barratt, 1959; Beck et al., 1974; Blum et al., 2002; Boß et al., 2016; de Rivera, 2000; Pérez, García-Alandete, Cañabate y Marco, 2020)

Avaluació professionals

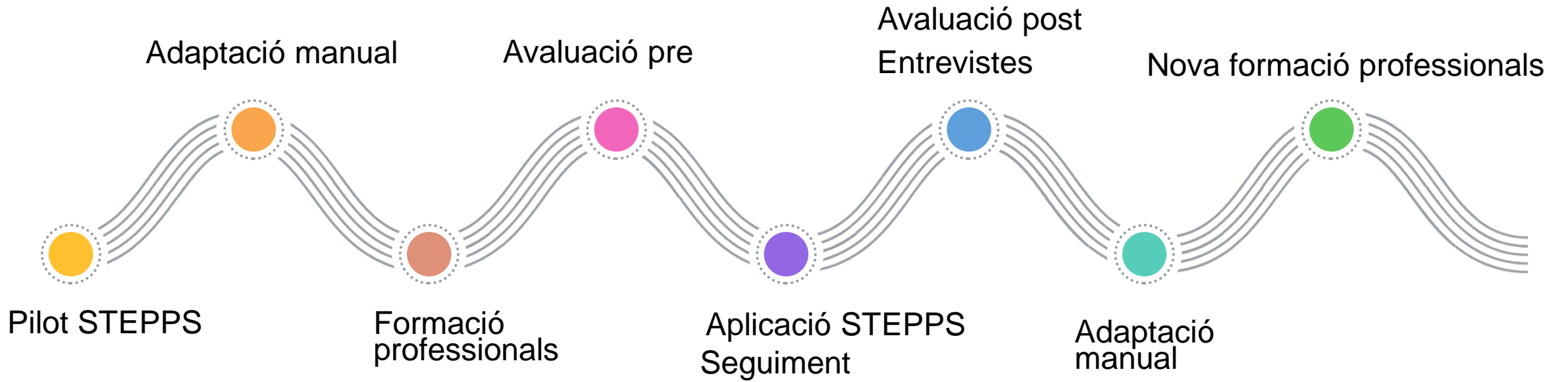
- * FIM — Viabilitat de la intervenció
- * AIM — Acceptabilitat intervenció
- * IAM — Adequació percebuda de la intervenció per al context.
- * FBI — Barreres i facilitadors del procés d'implementació. Sostenibilitat.
- * CBI — Burnout personal, relacionat amb la feina i relacionat amb els usuaris.
- * Qualitatiu — Entrevista qualitativa: barreres i facilitadors, viabilitat i satisfacció.
- * CSQ — Satisfacció general amb la intervenció.

AIM= Acceptability of Intervention Measure; CSQ= Client Satisfaction Questionnaire; FBI= Barriers and facilitators of the implementation; FIM= Feasibility of Intervention Measure; IAM=Intervention Appropriateness Measure; CBI= Copenhagen Burnout Inventory

(Bach-Mortensen, Lange, & Montgomery, 2018; Boß et al., 2016; Kristensen et al., 2005; Molinero Ruiz et al., 2013;Weiner et al., 2017)

Procediment

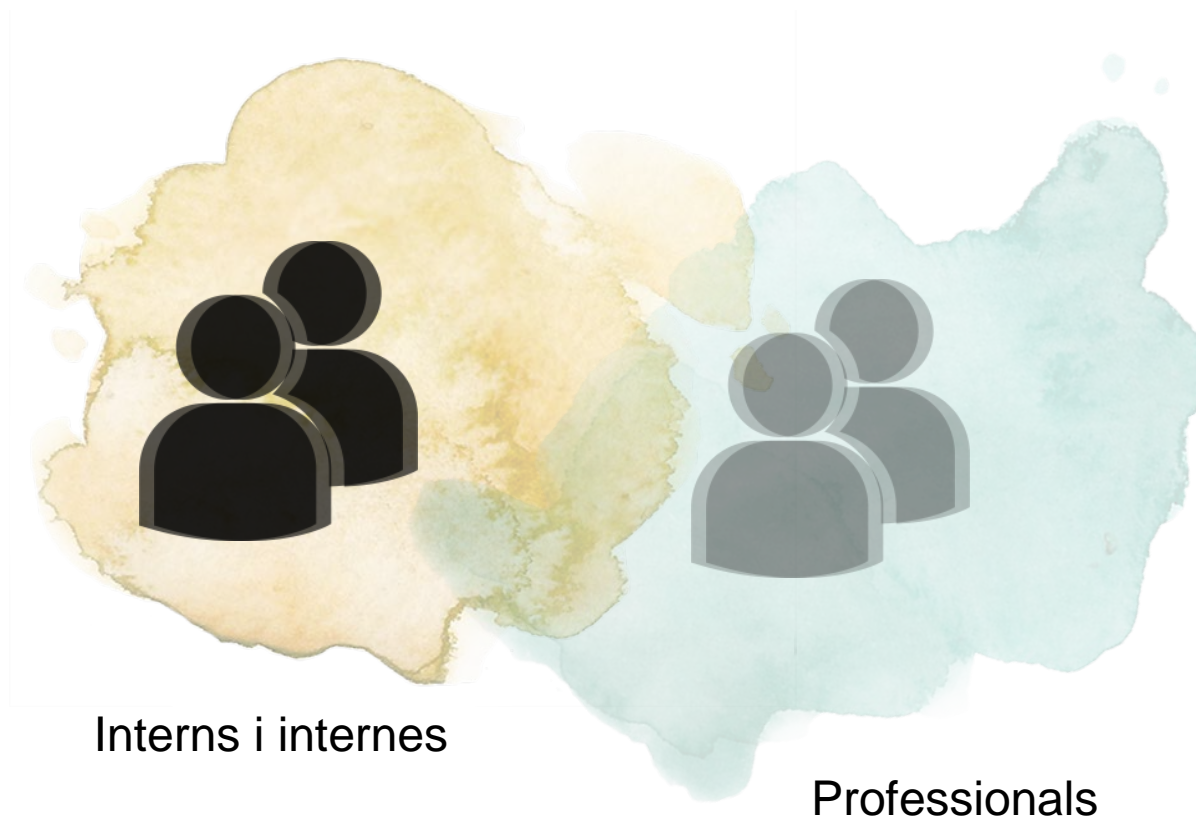

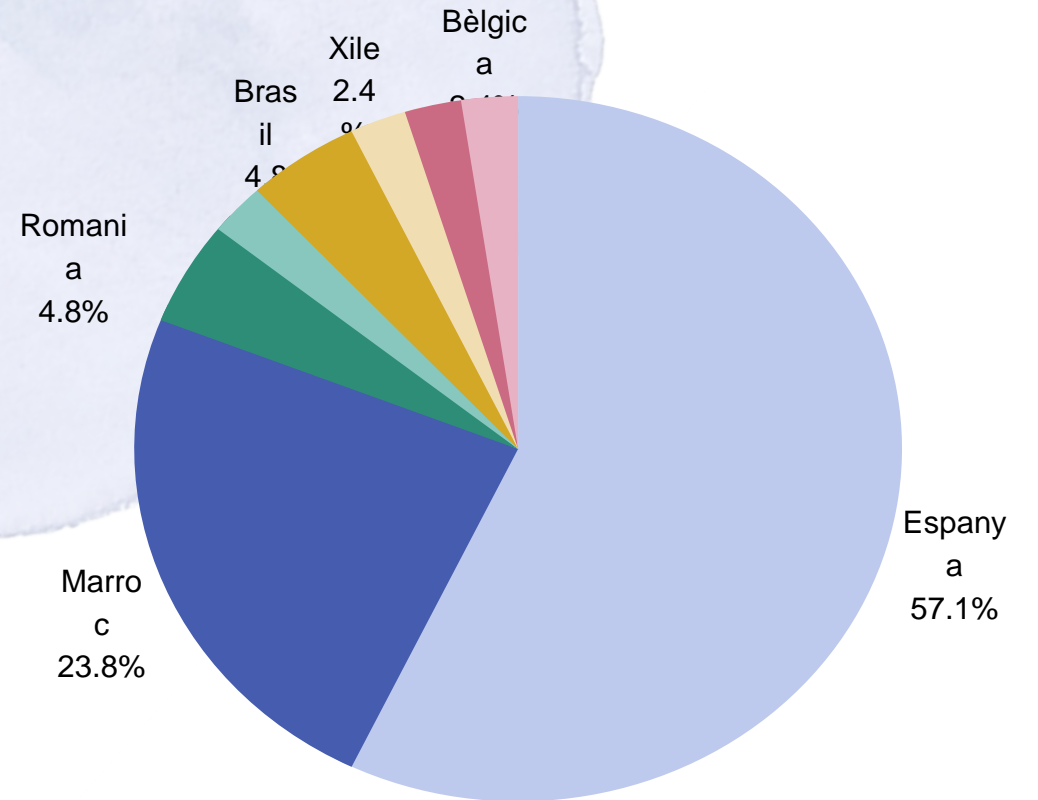
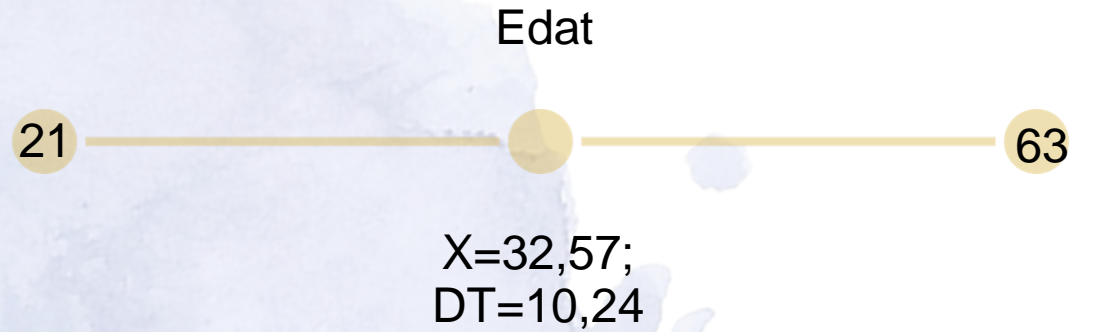
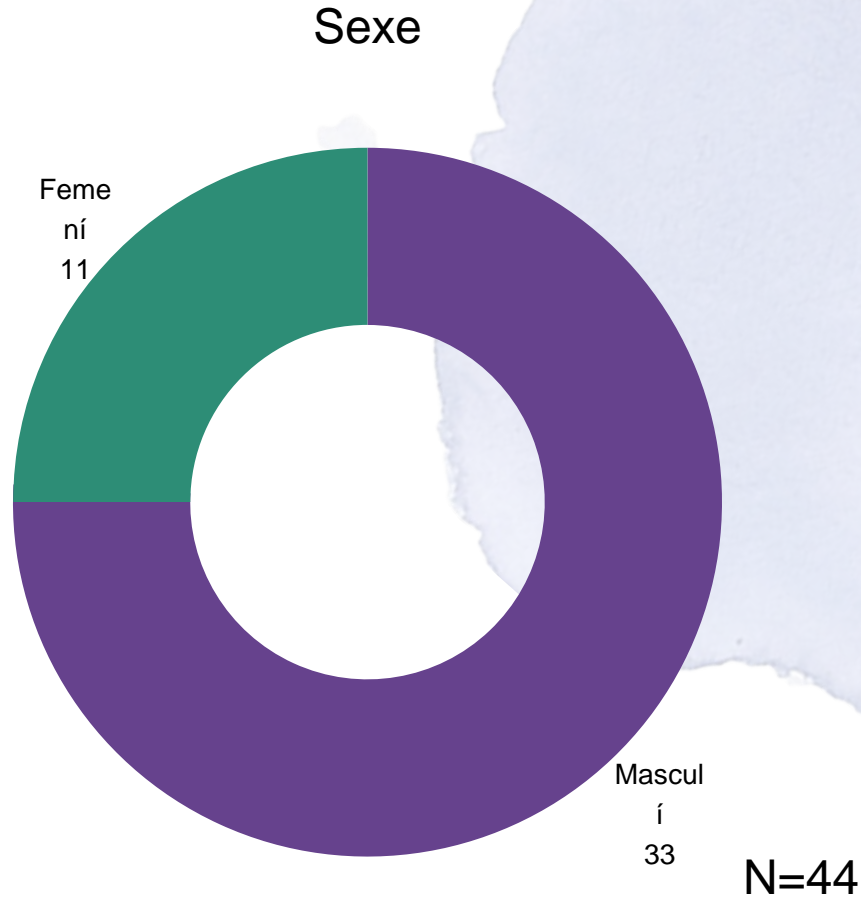
RESULTATS

On hem arribat

Dades demogràfiques: sexe i edat

 Dades clíniques

Autolesions

Eficàcia

Temptativa suïcida

Desesperança

Satisfacció

Dades clíniques

Autolesions

Tallar-se

Rascar-se

Mossegar-se

Donar-se cops

Creumar-se

Interferir cura ferides

Pessigar-se

Punxar-se amb agulles

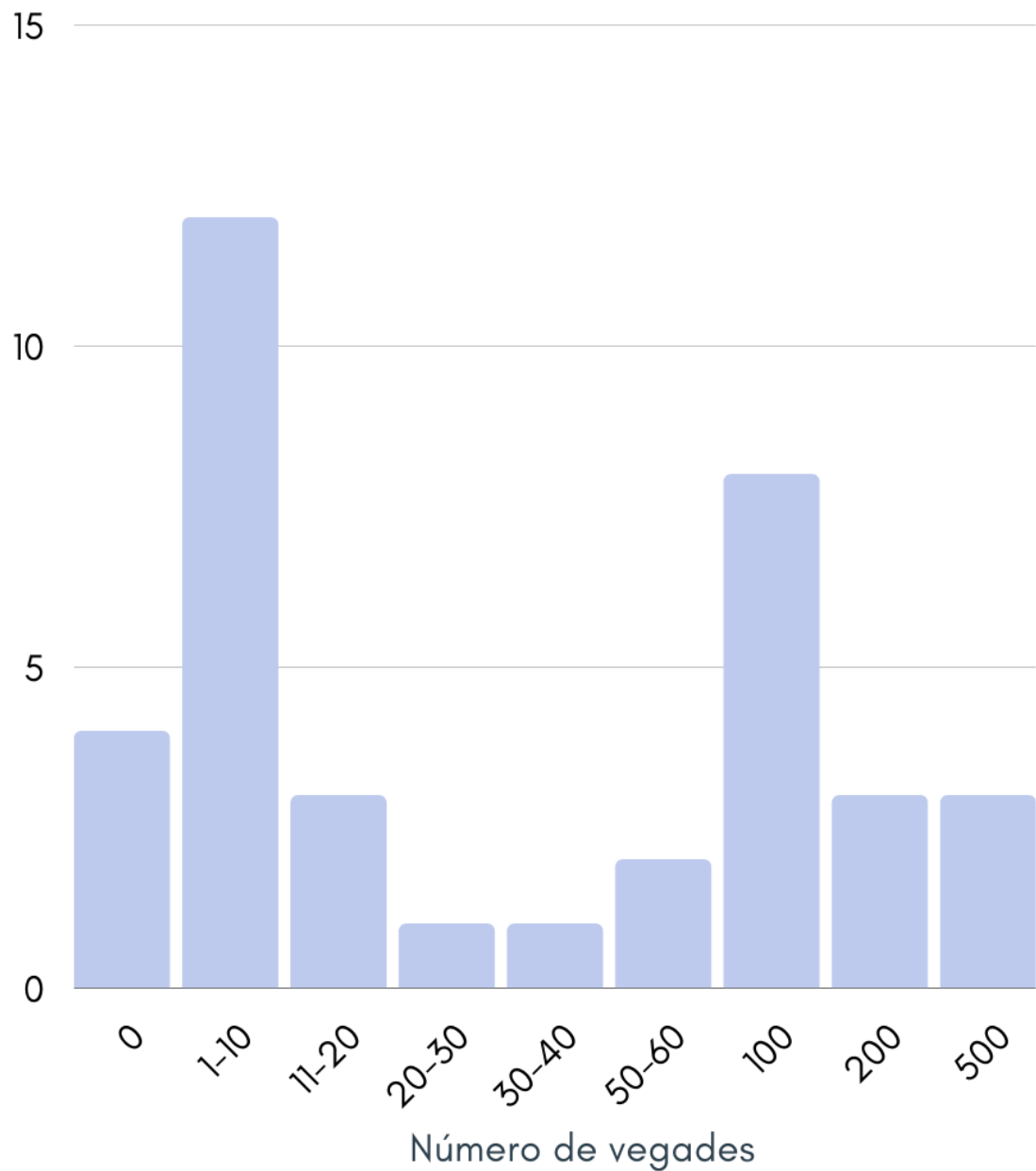
Estirar-se els cabells

Ingerir substàncies perilloses

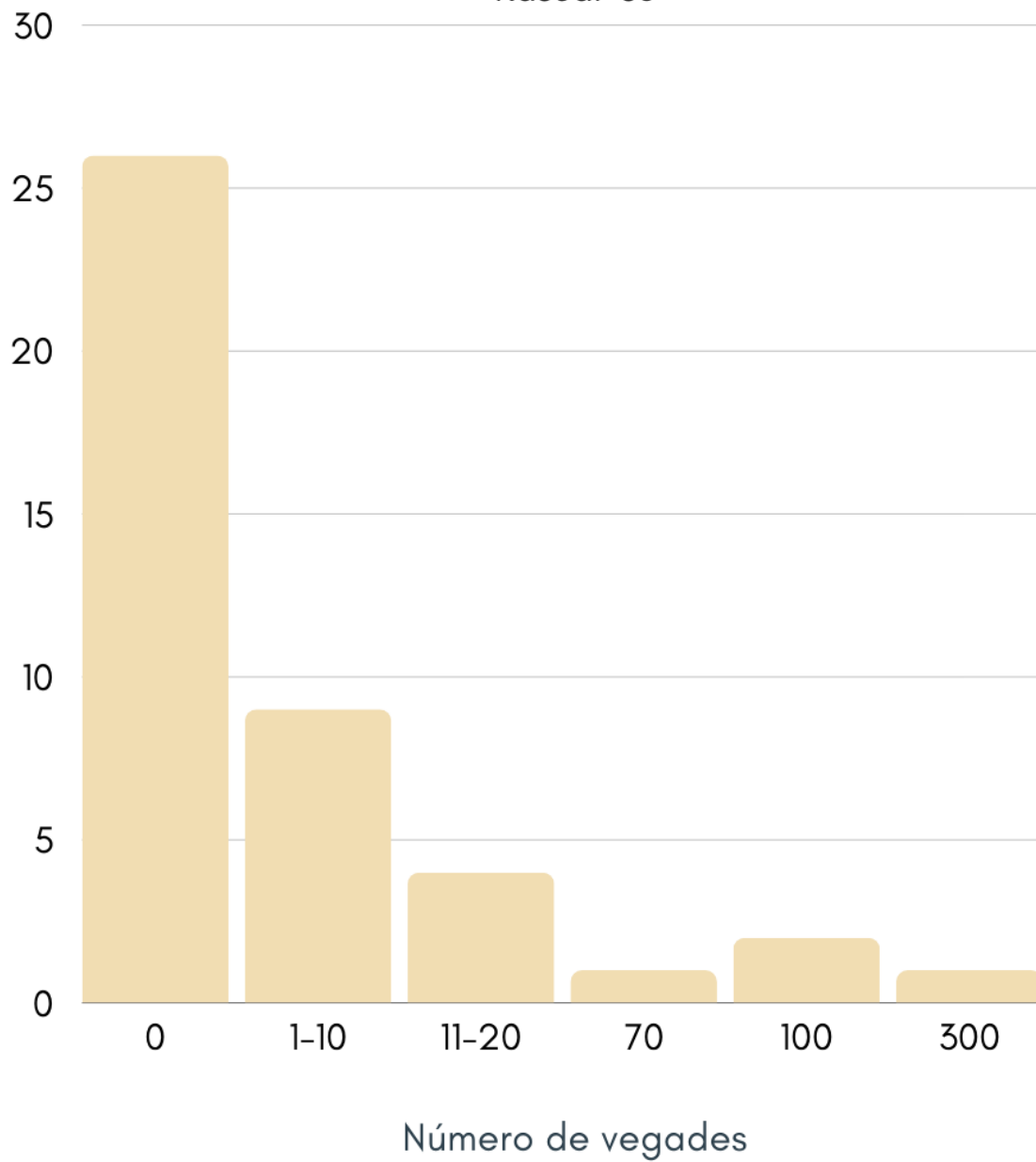
Usuarios

Tallar-se

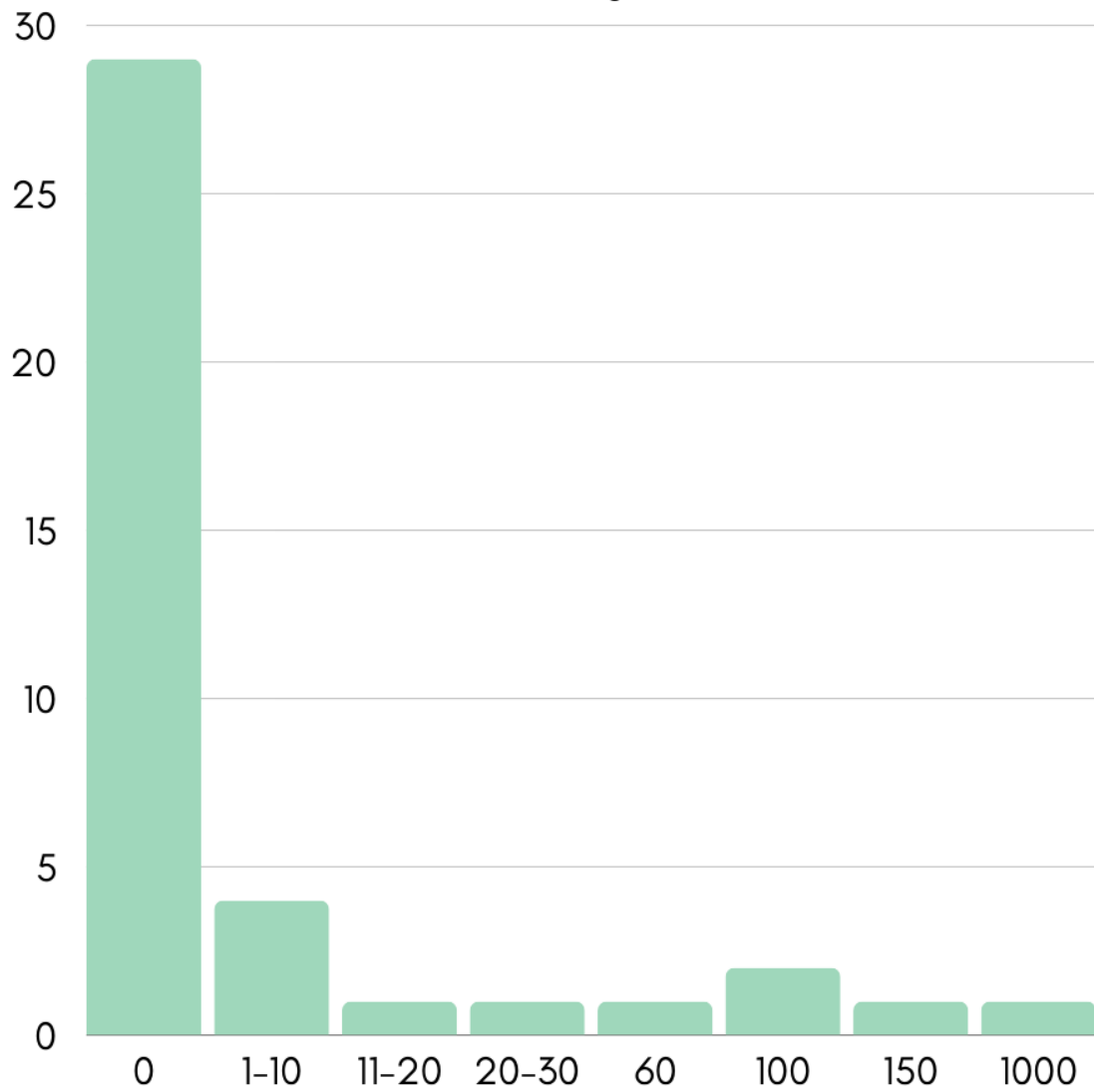
Usuarios

Rascar-se

Usuaris

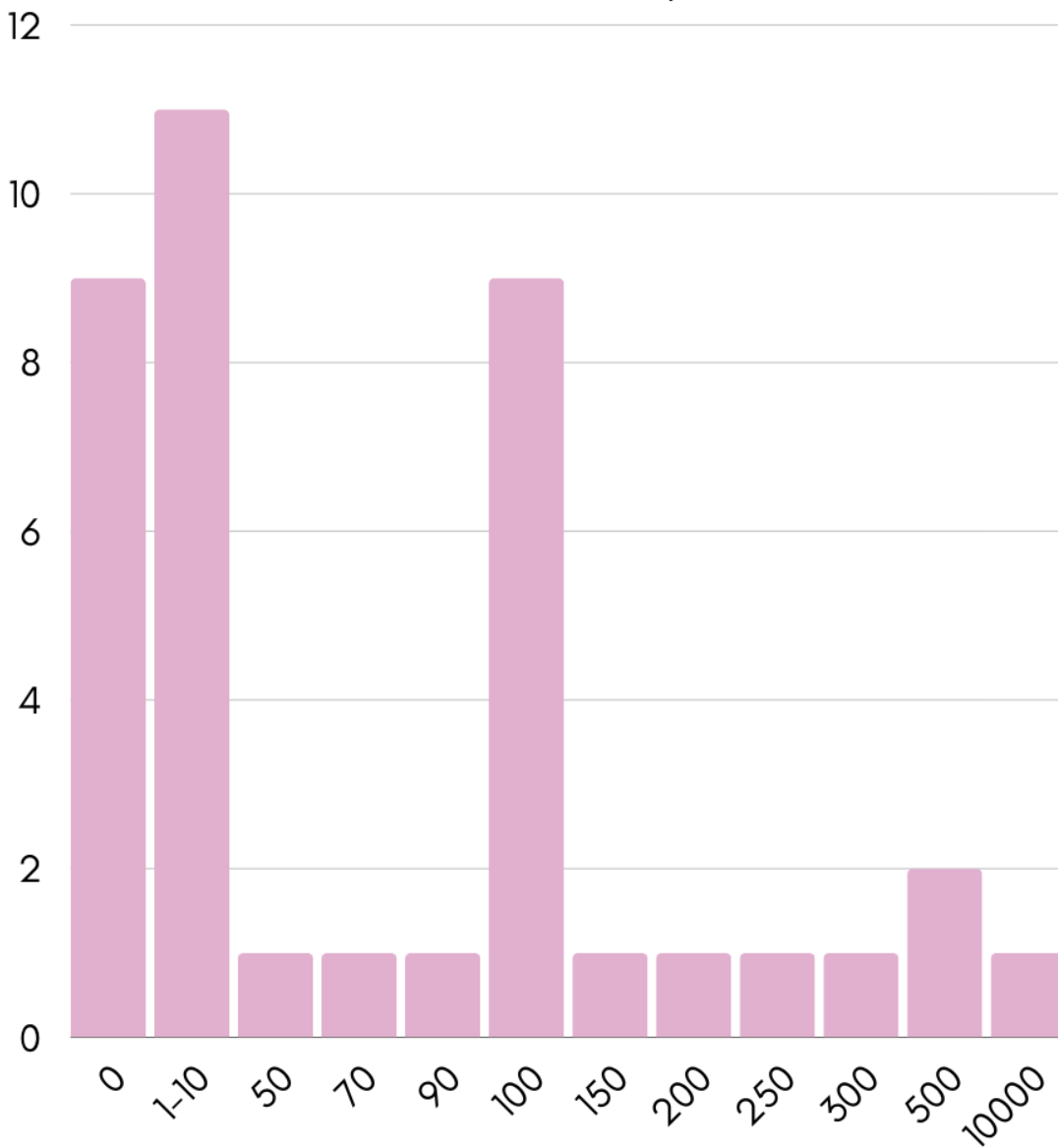
■ Mossegar-se

Número de vegades

Usuaris

■ Donar-se cops

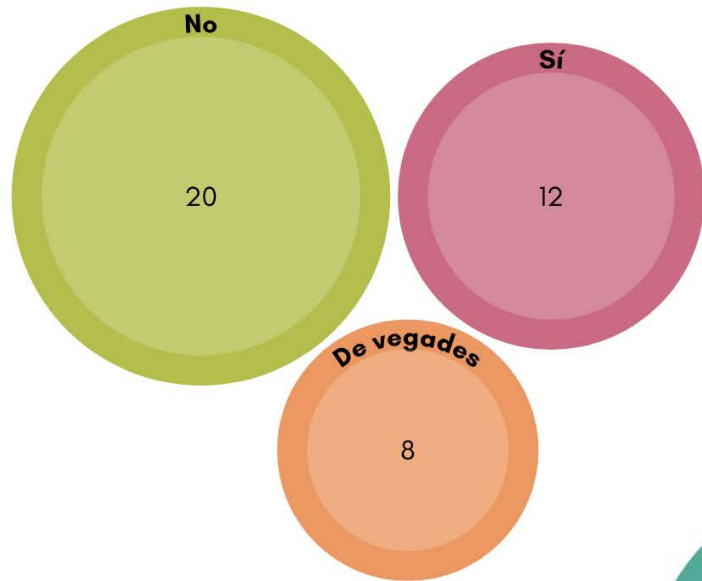

Número de vegades

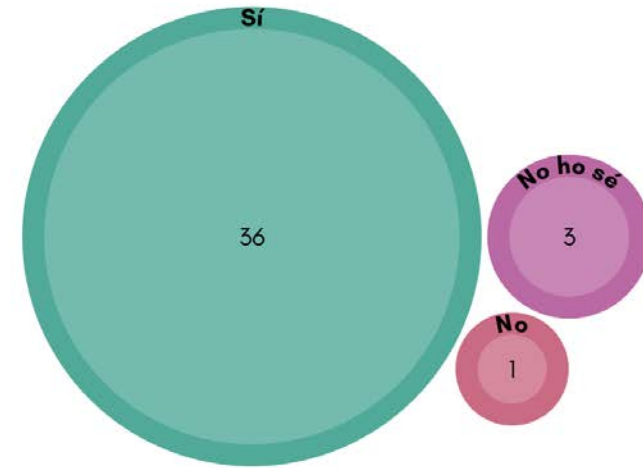

Dades clíniques: l'autolesió

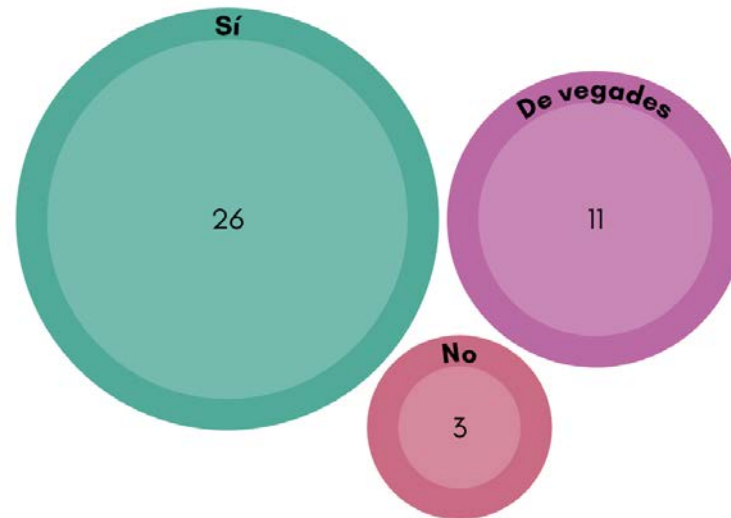
Dolor al realitzar l'autolesió

Desig de deixar l'autolesió

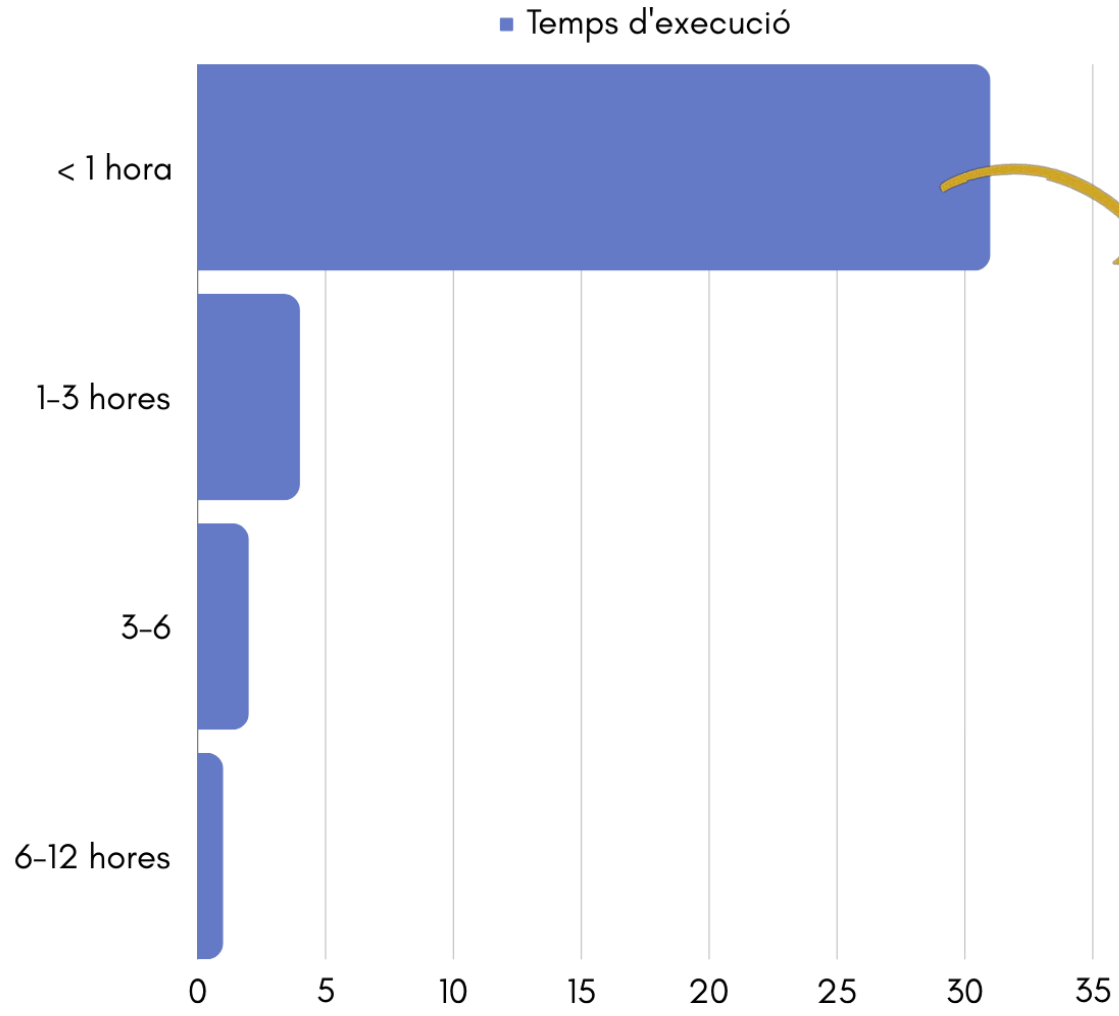

Auolesió sol/a

Dades clíniques: l'autolesió

“Pensar y actuar rápido”
903

“Un segundo”
902

“Unos segundos”
905

“Al momento”
610

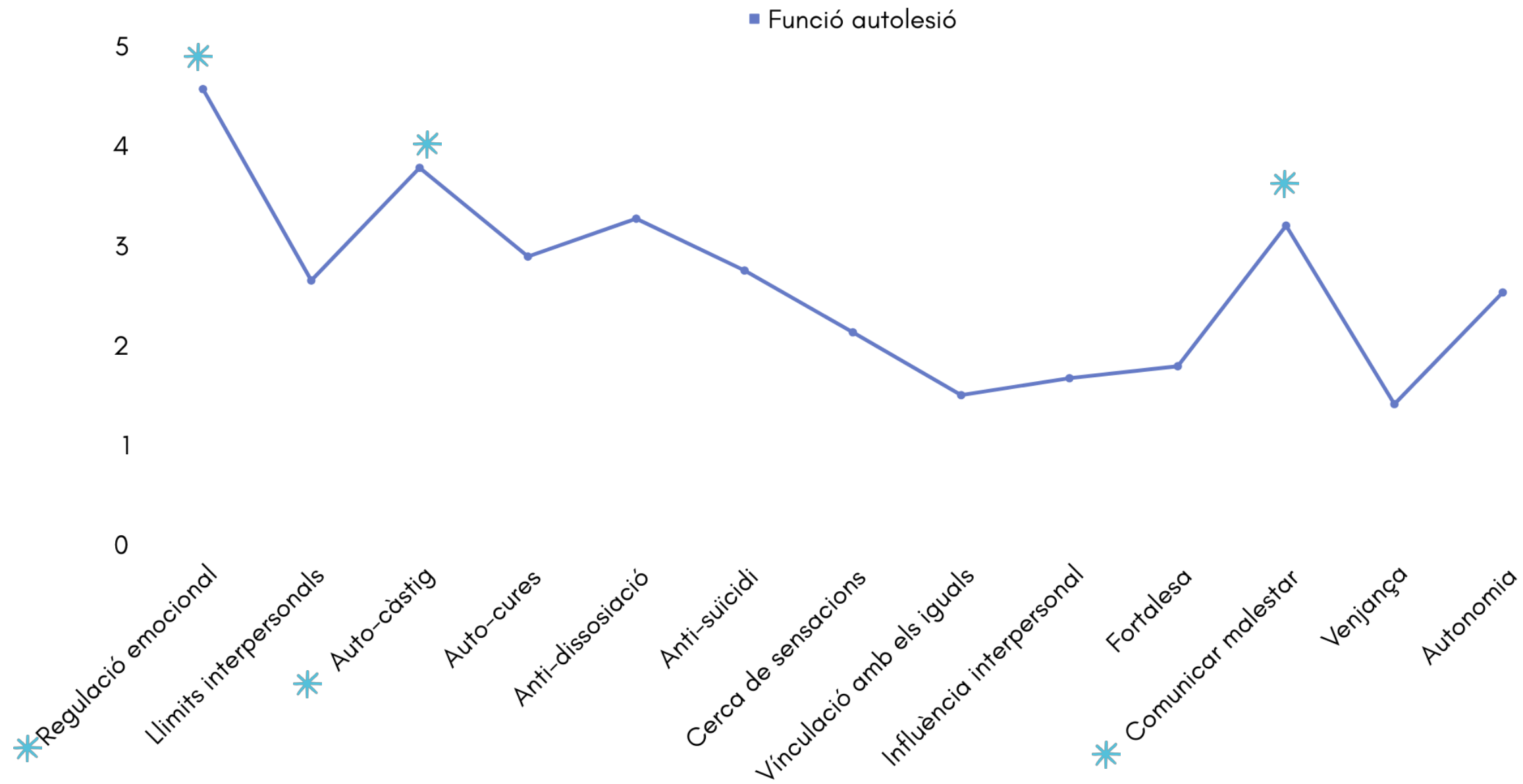
“Un minuto”
608

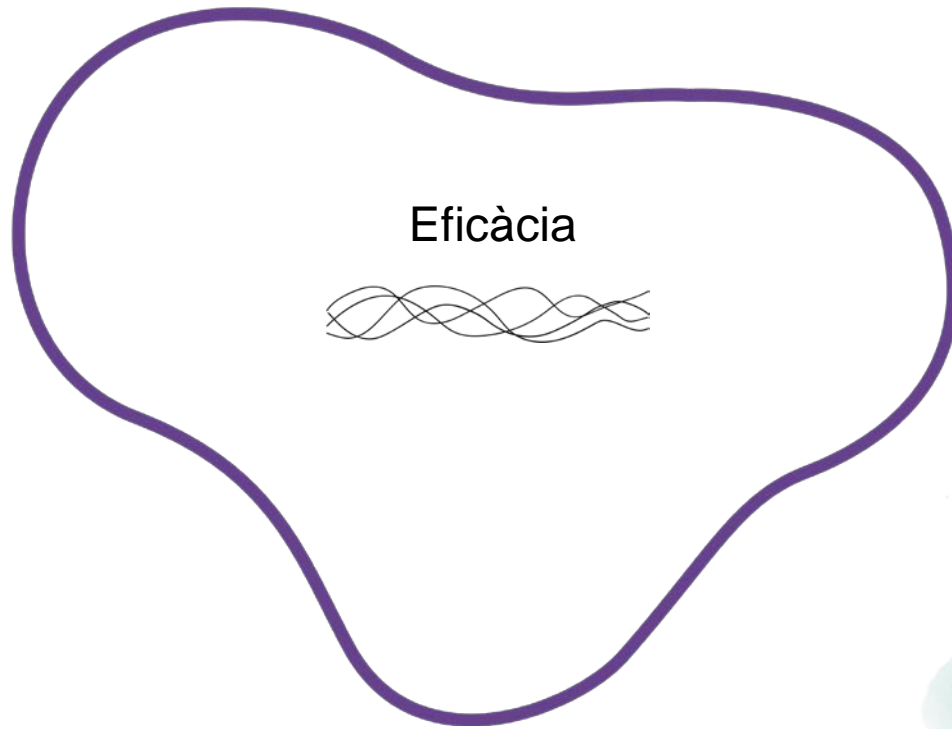
“Menos de 10 minutos”
402

“Al sentir un dolor sentimental”
712

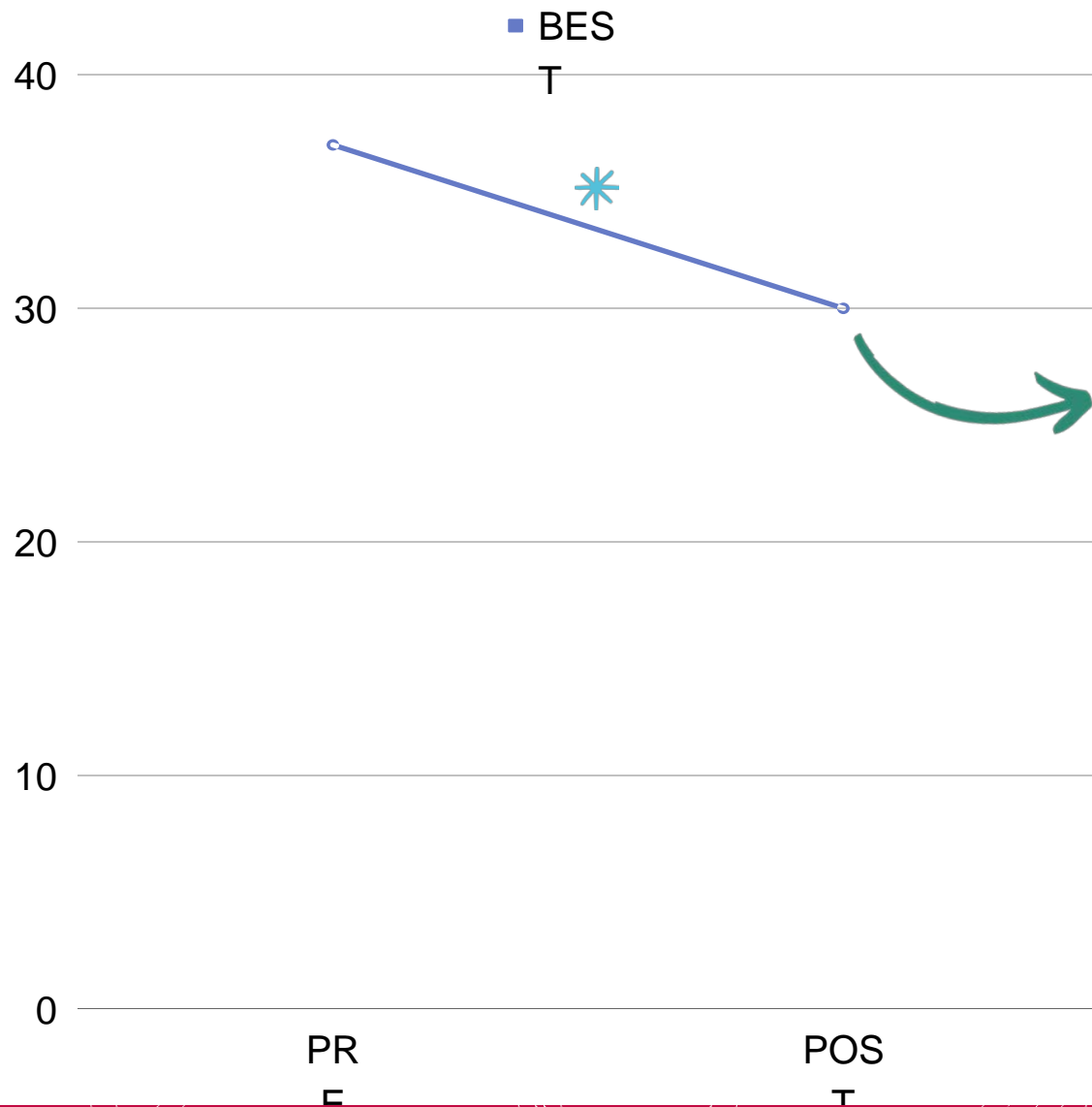

Dades clíniques: l'autolesió

Dades d'eficàcia: desregulació emocional i condcutal

PRE

X= 36,81 (DT=13,21)

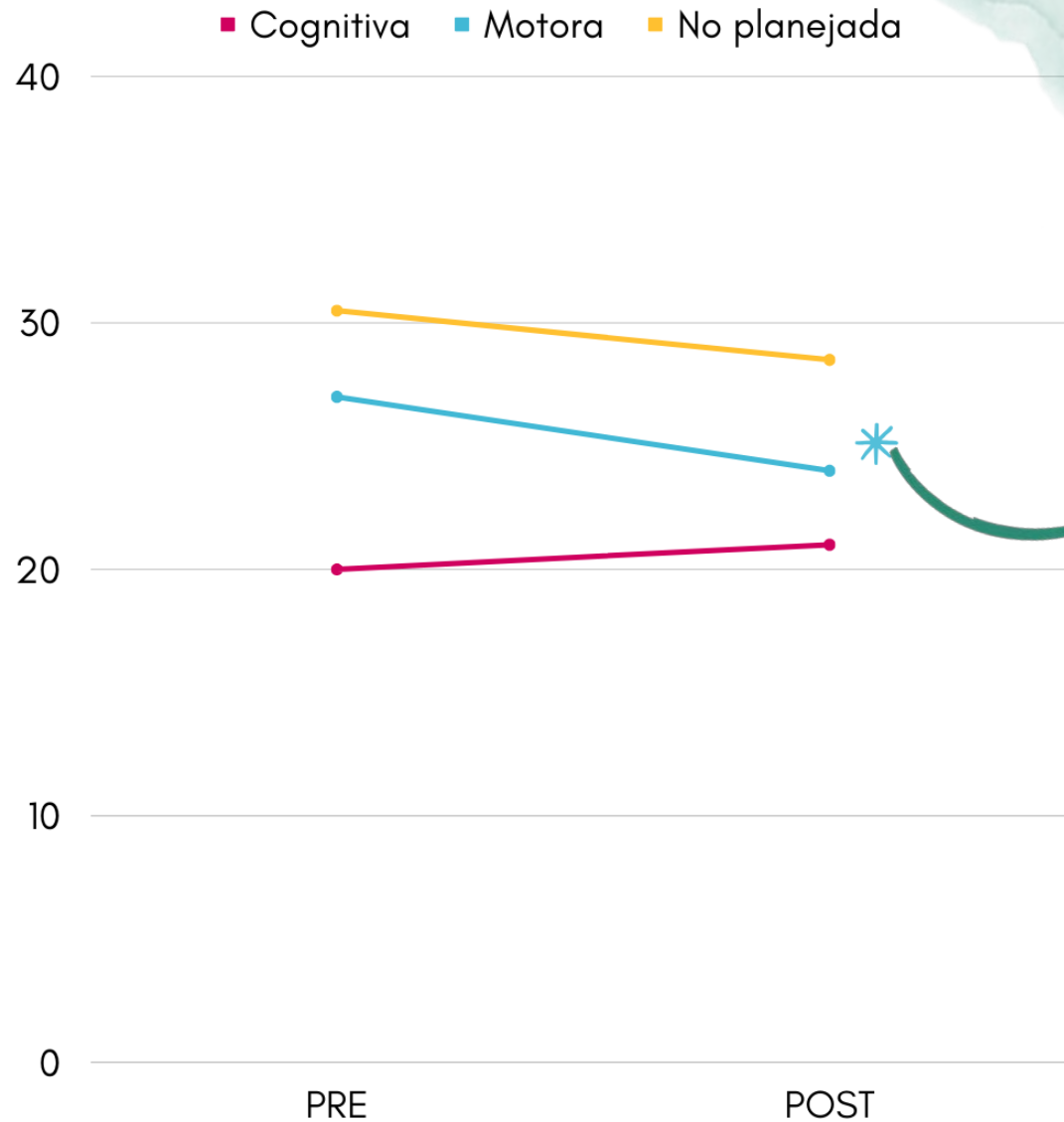
POST

X= 30,38 (DT=8,68)

Anàlisi

Z= -2,668; p<,05

Dades d'eficàcia: impulsivitat

Impulsivitat motora

PRE

X= 26,7 (DT=5,2)

POST

X= 24,5 (DT=3,96)

Anàlisi

Z= -2,082; p<.05)

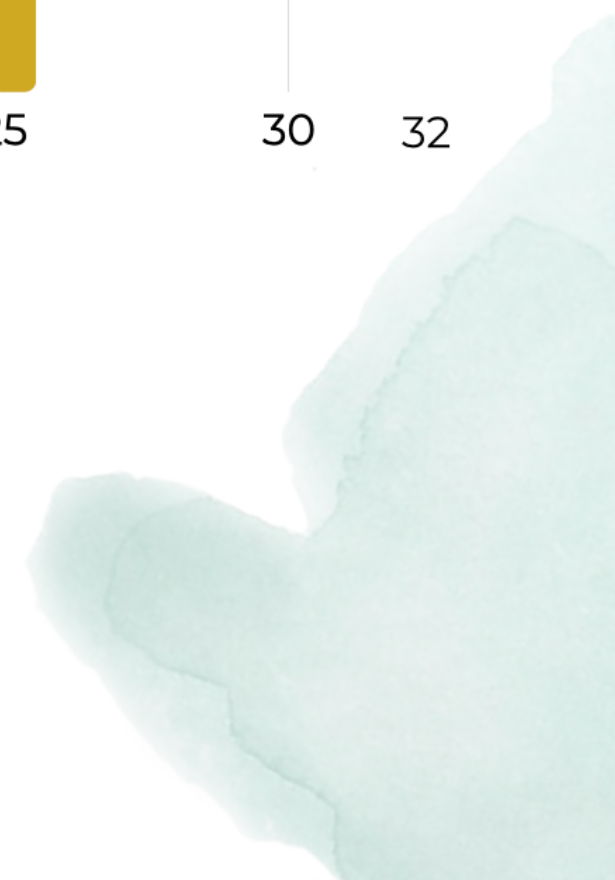

Satisfacció en la intervenció

$X = 25,58$; $DT = 4,16$

Satisfacció

Barreres i facilitadors

Entrevistes qualitatives

Autolesions

Eficàcia

Temptativa suïcida

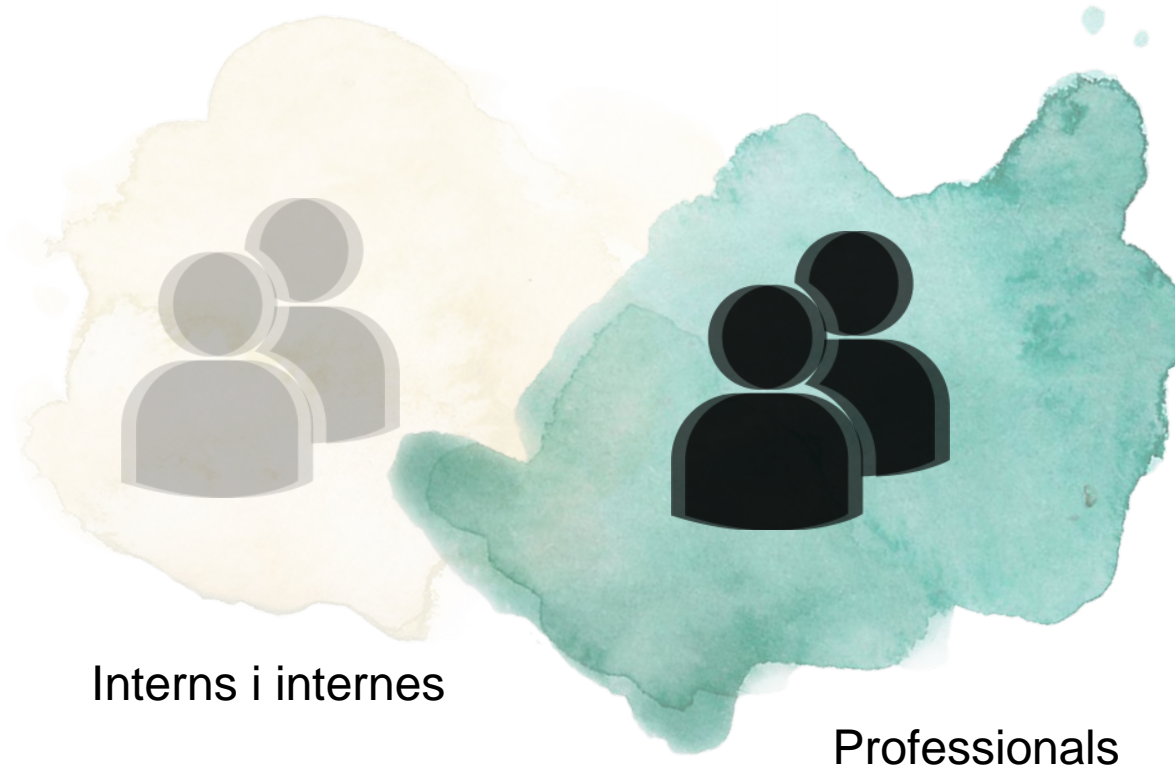

Desesperança

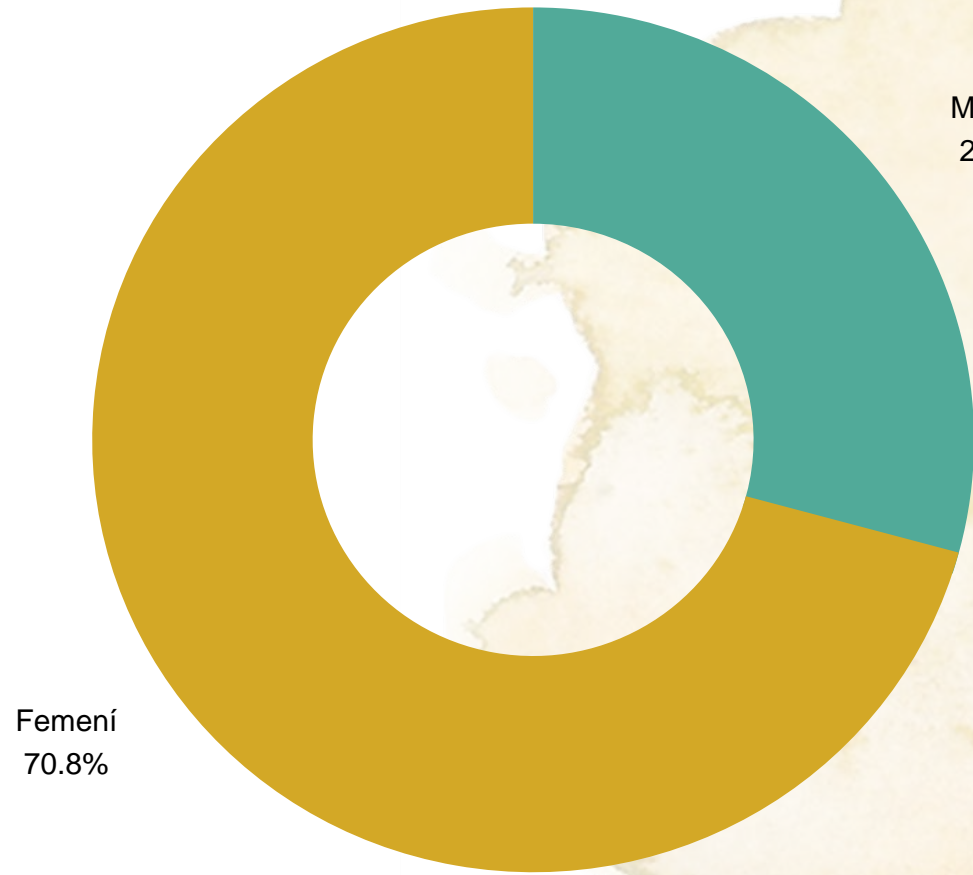
Satisfacció

Dades demogràfiques: sexe i centre

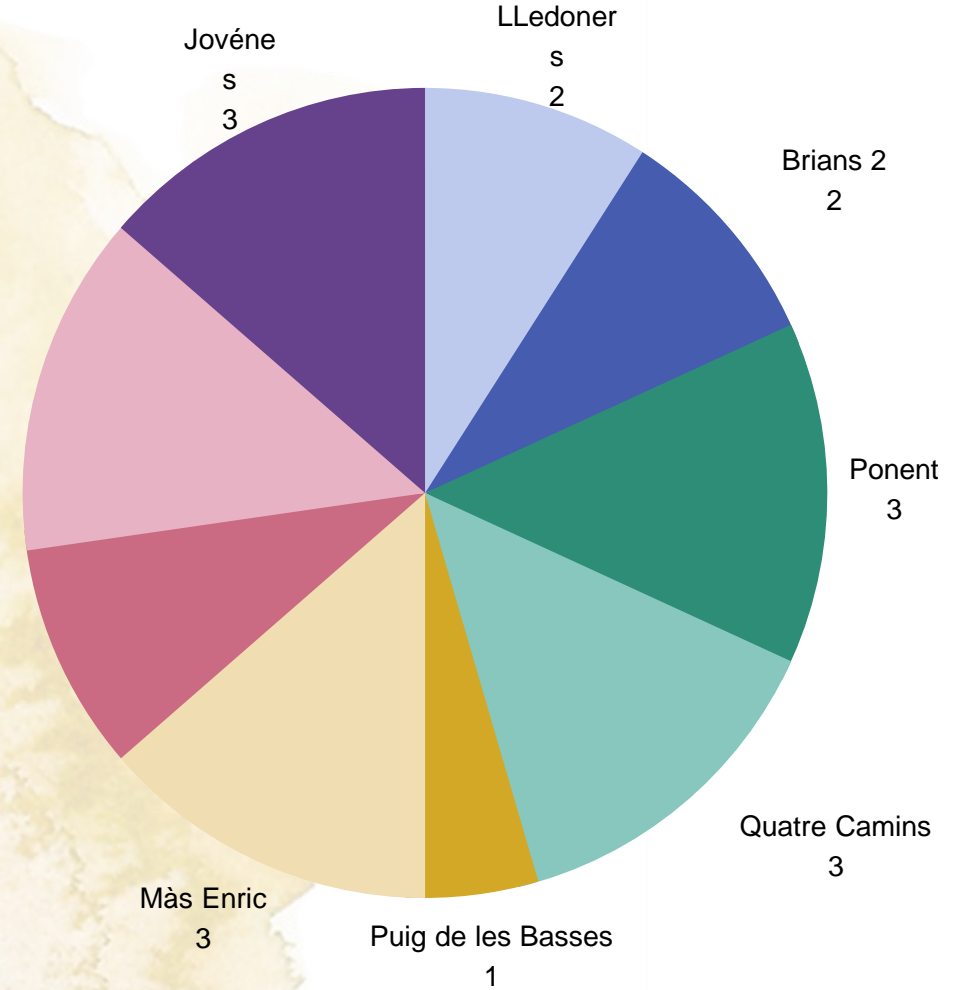
Masculí
29.2%

Femení
70.8%

Brians 1 Dones
3

Brians 1 Homes
2

N=24

Jovens
3

Lledoners
2

Brians 2
2

Ponent
3

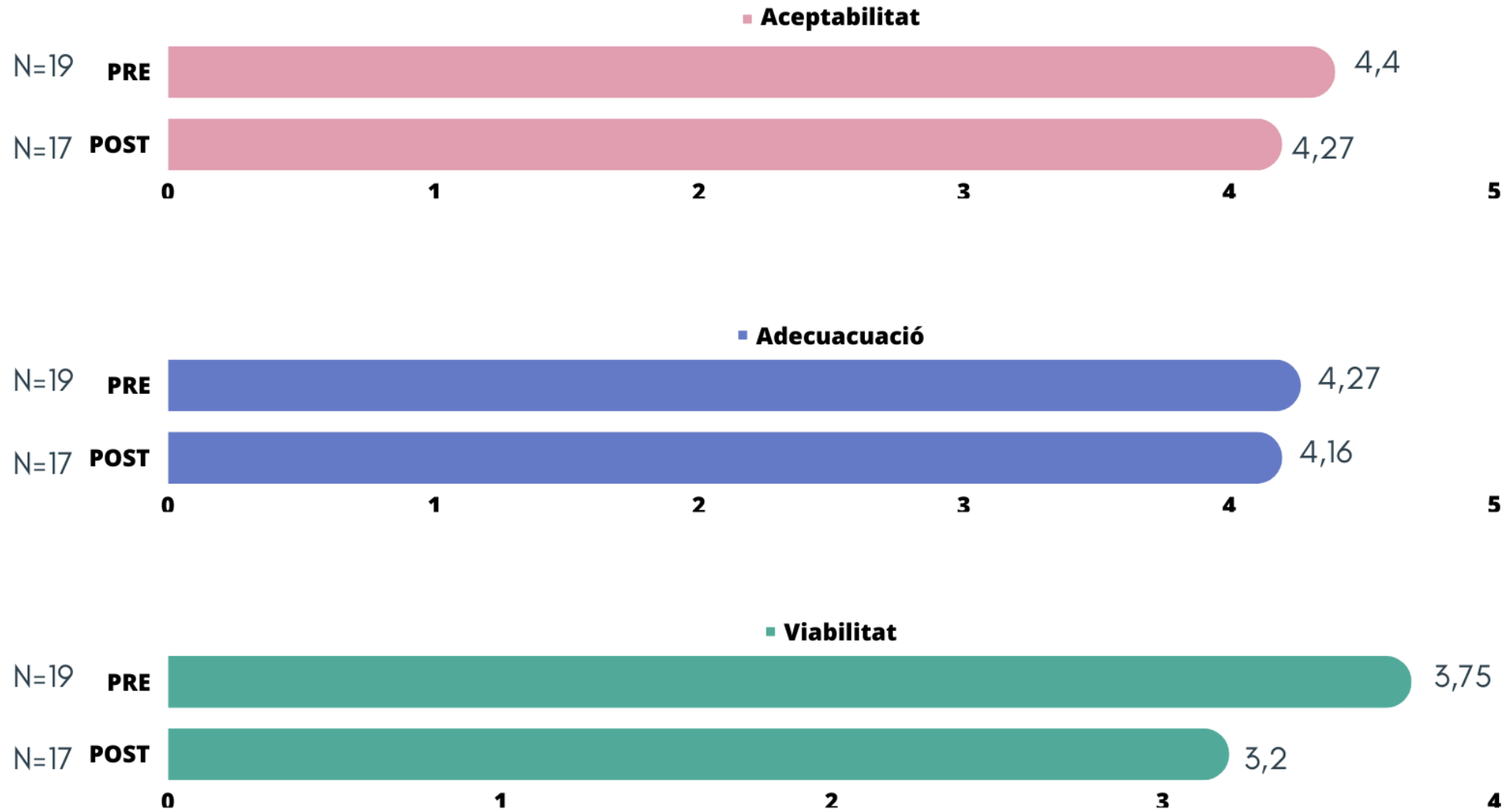
Quatre Camins
3

Màs Enric
3

Puig de les Basses
1

Dades demogràfiques: sexe i centre

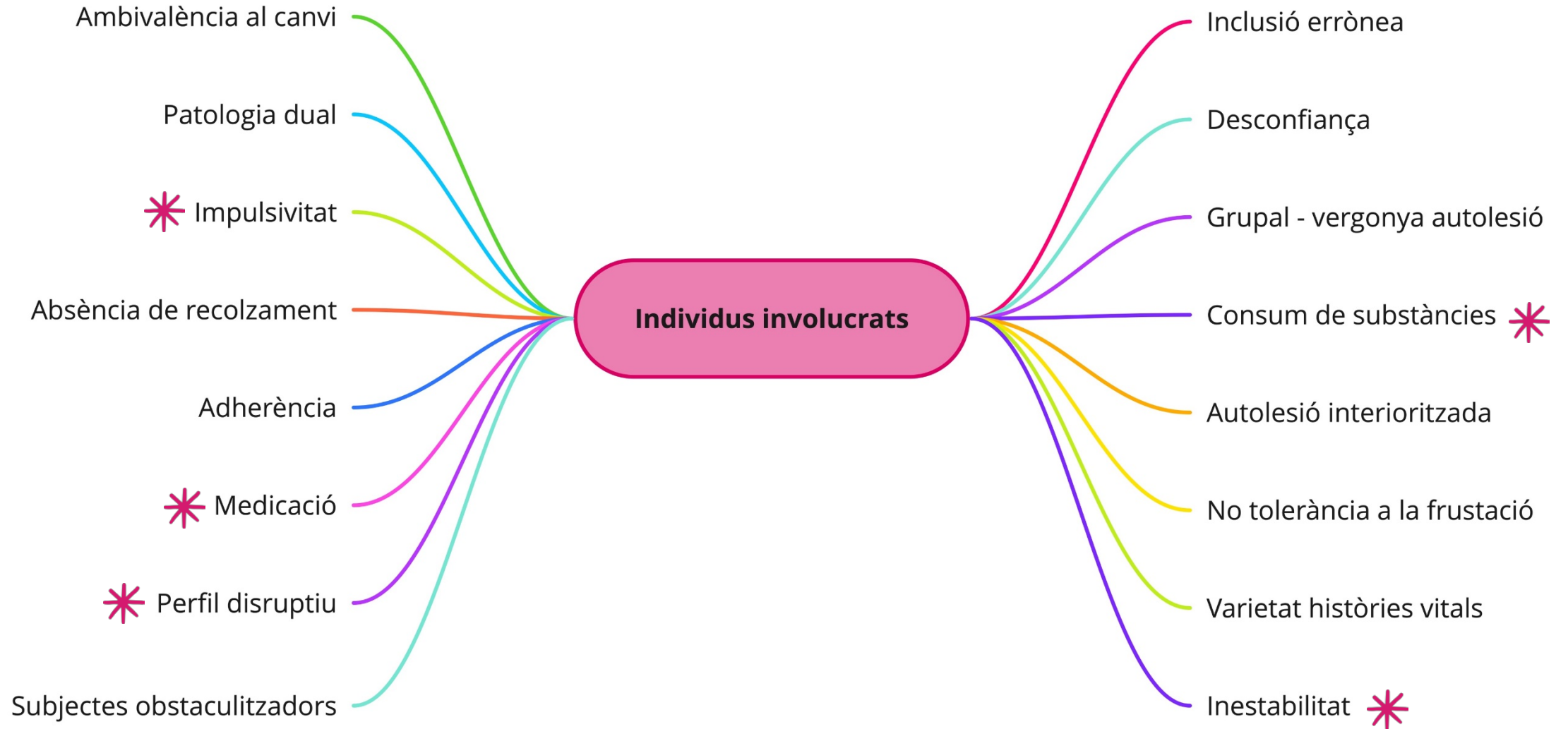

Barreres i facilitadors

Entevistes
qualitatives

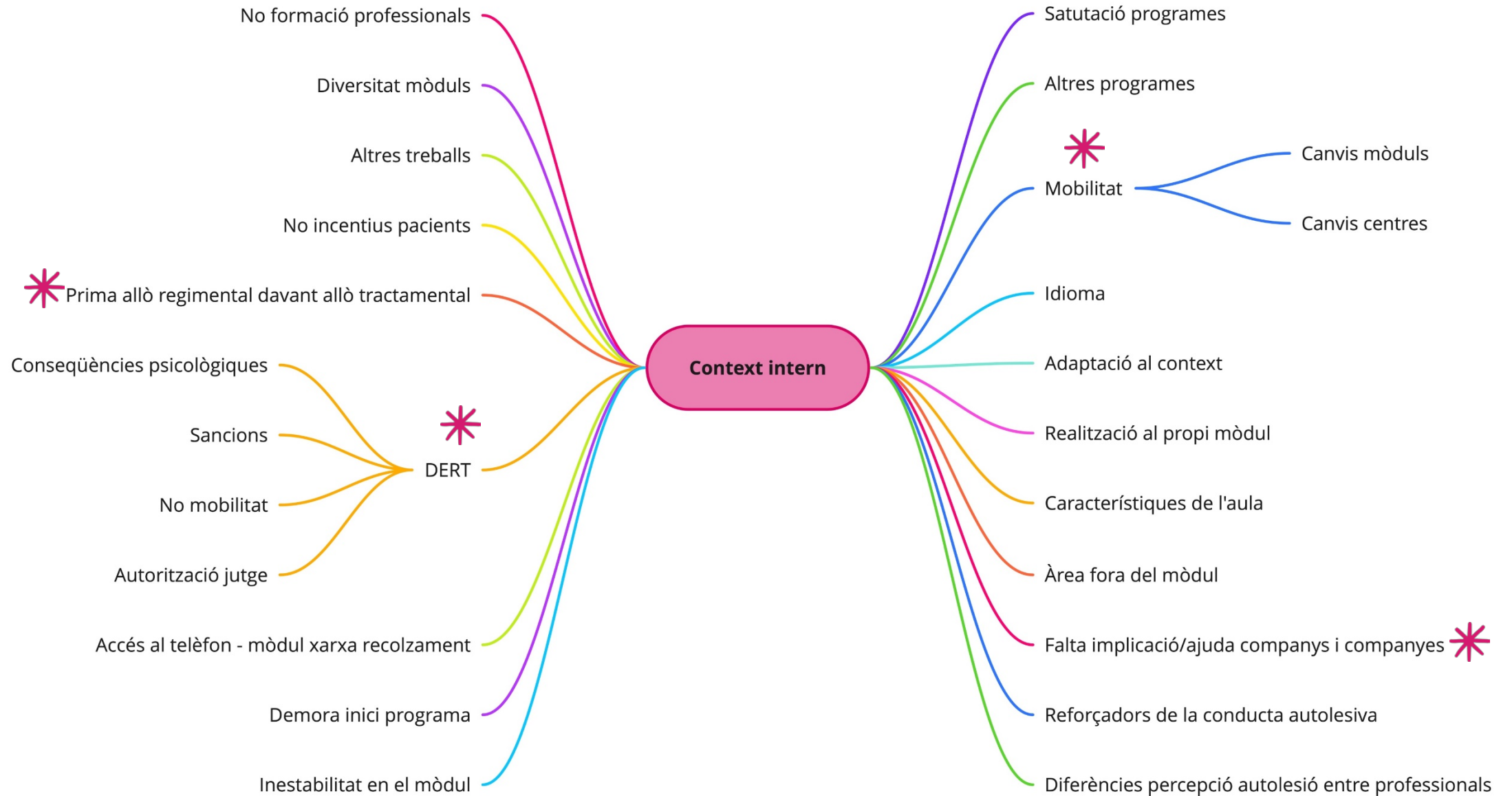

Barreres detectades qualitativament

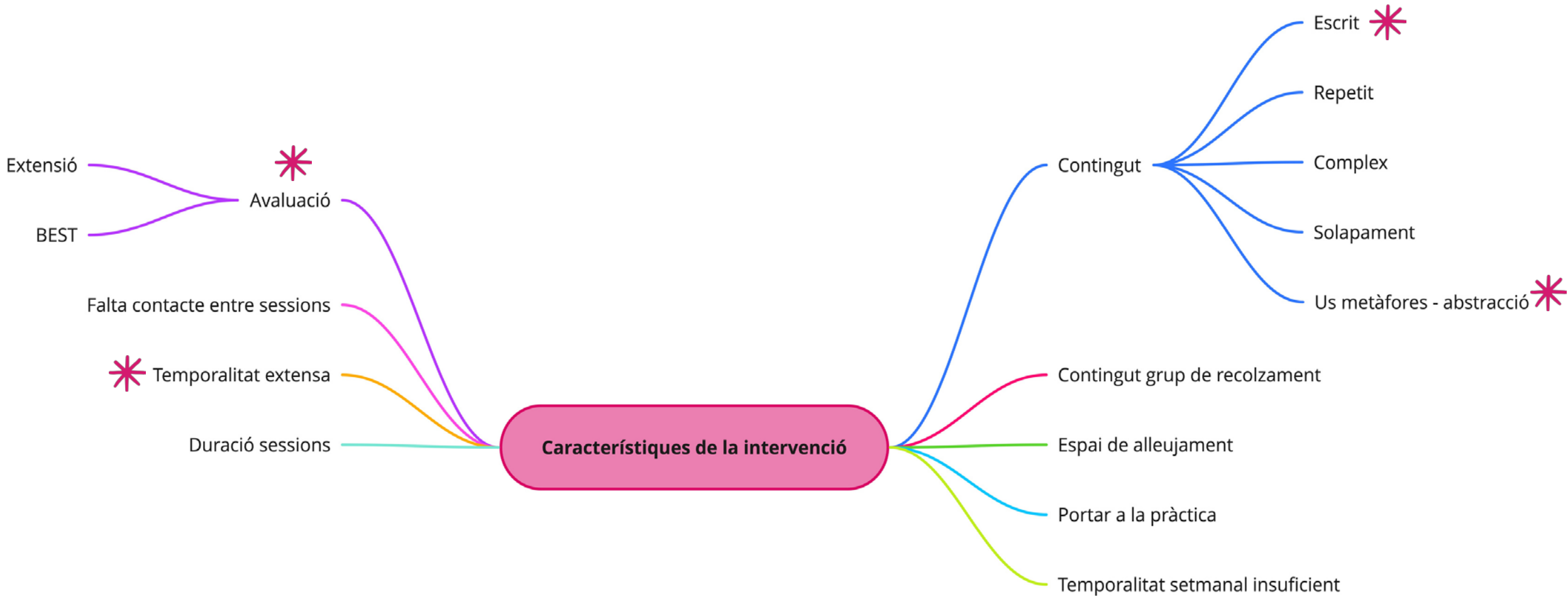

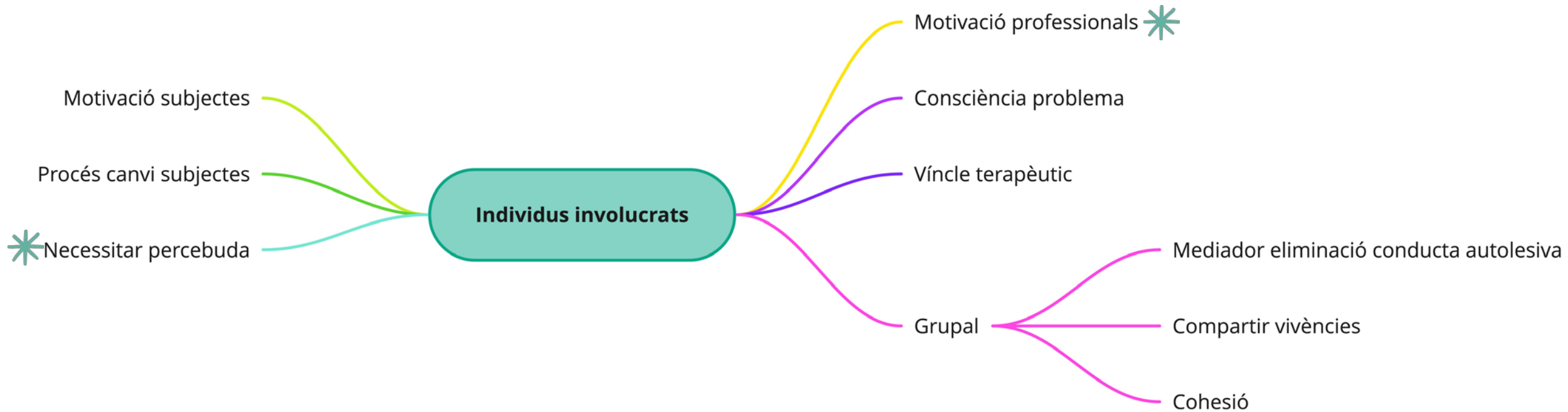
Barreres detectades qualitativament

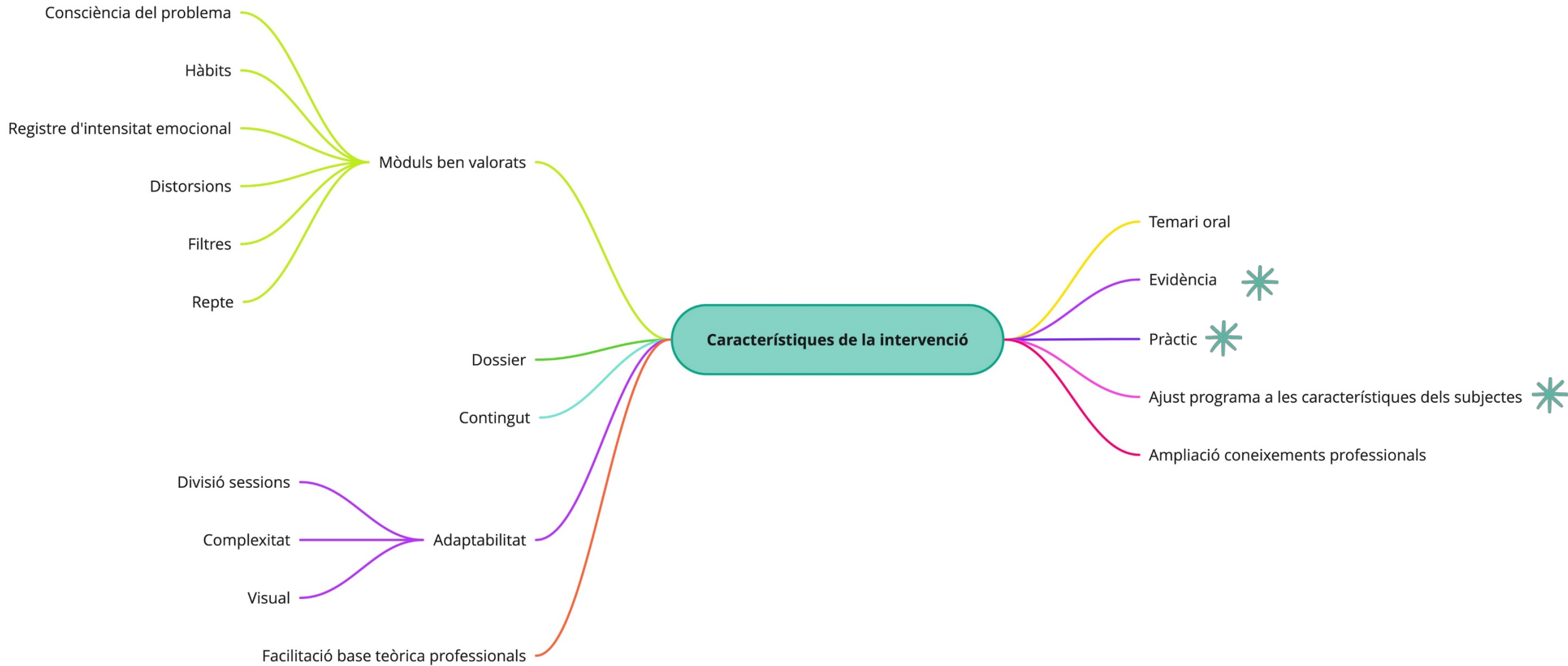
Barreres detectades qualitativament

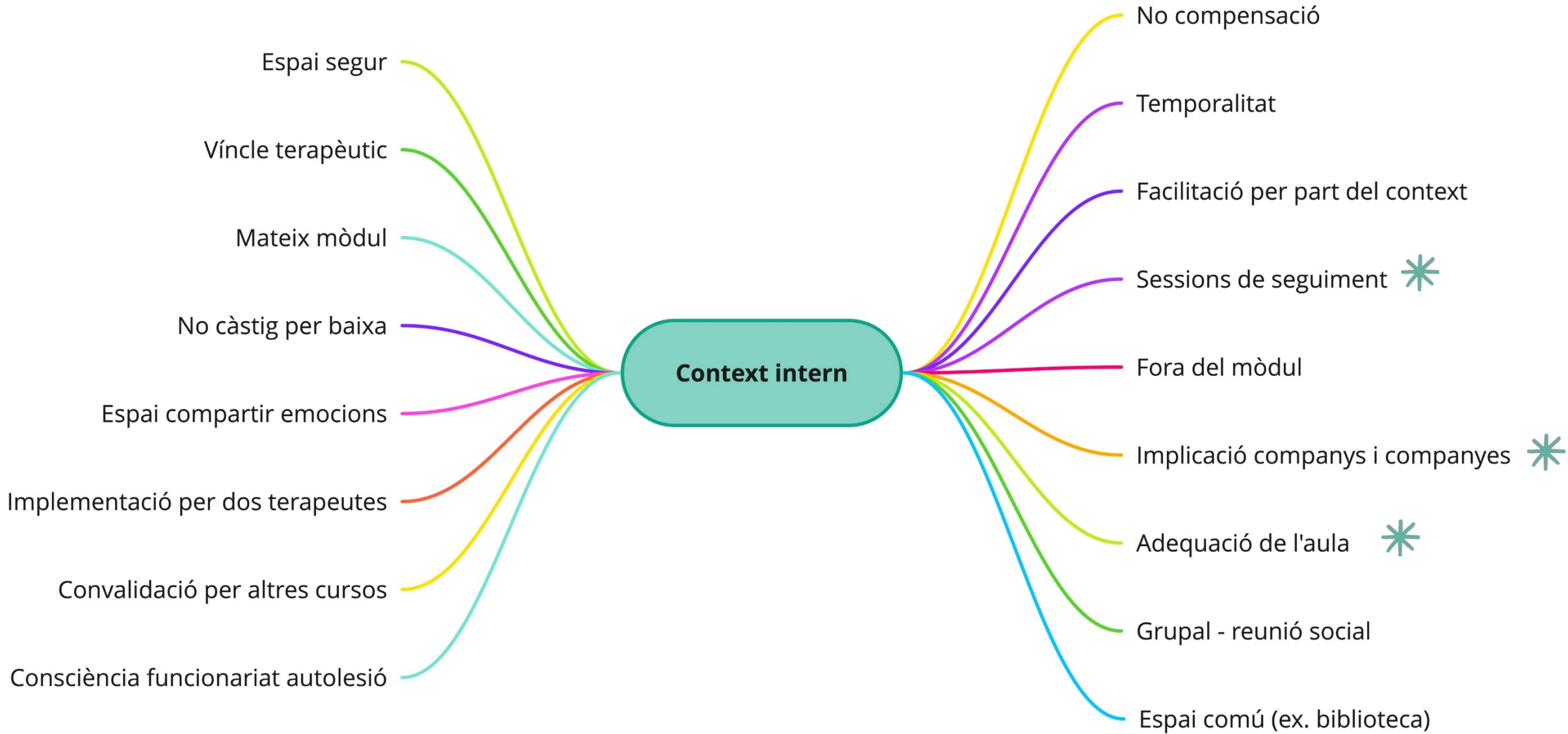
Facilitadors detectats qualitativament

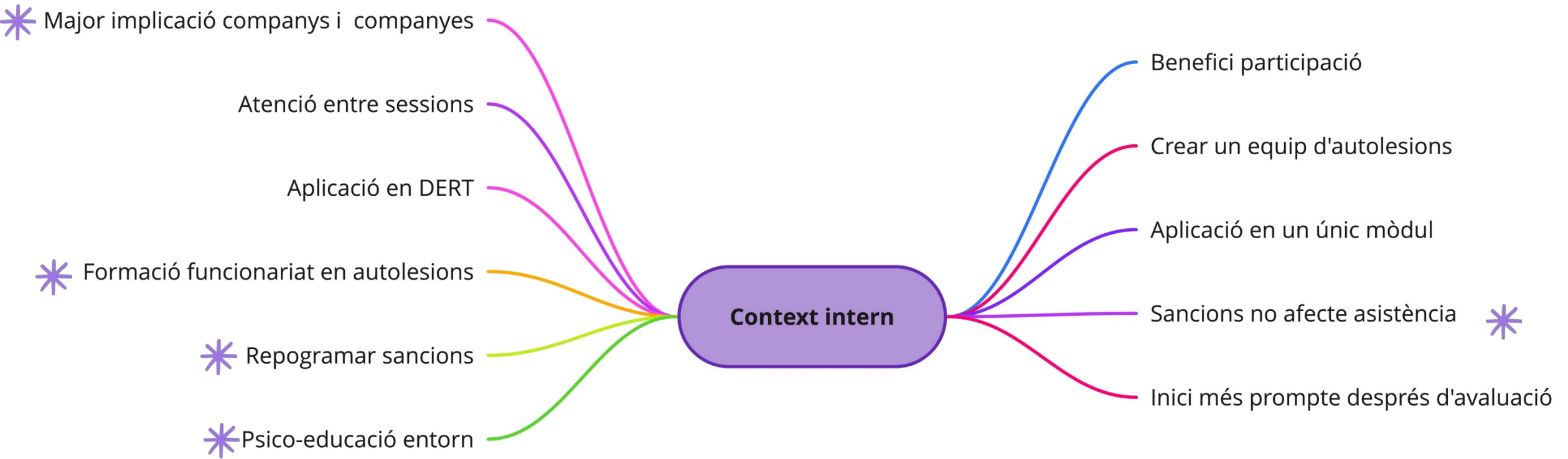
Facilitadors detectats qualitativament

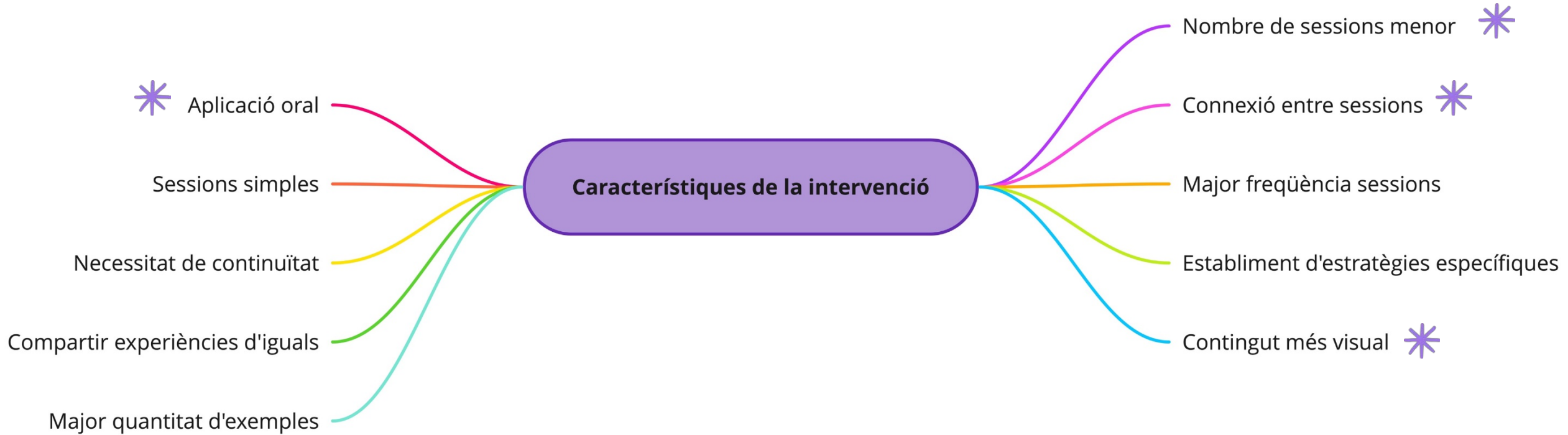
Facilitadors detectats qualitativament

Suggestiments detectats qualitativament

Suggestiments detectats qualitativament

ADAPATACIÓ DEL MANUAL

No són sols resultats

Adaptació del manual

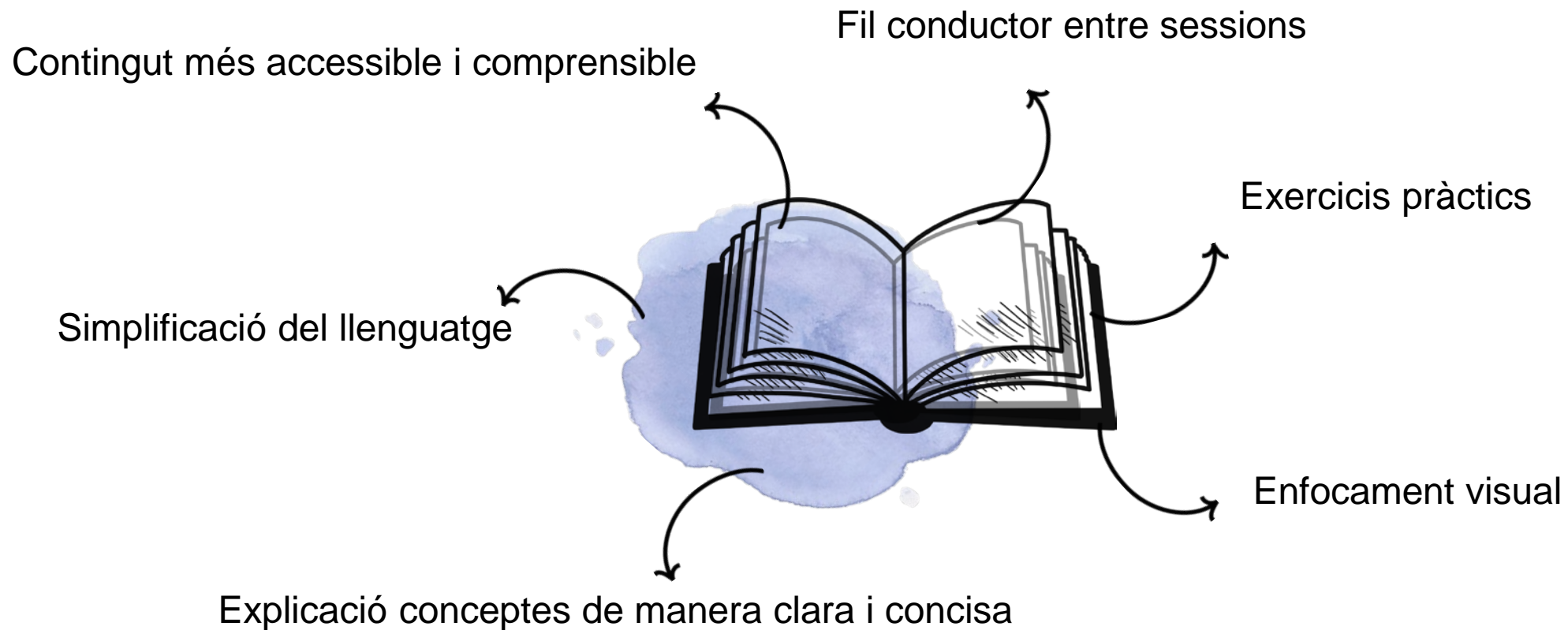
Avaluacions barreres i facilitadors

Resultats seguiments quincenals

Entrevistes qualitatives

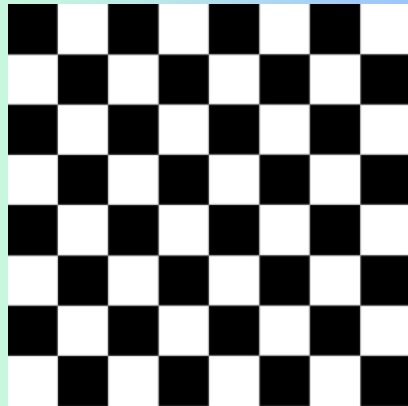
Adaptació del manual

Exemple, pràctic i visual:

Distorsions cognitives

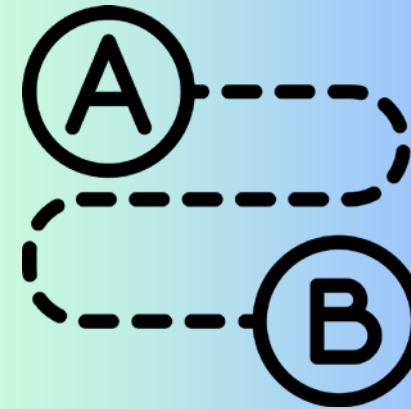
Pensament tot o res

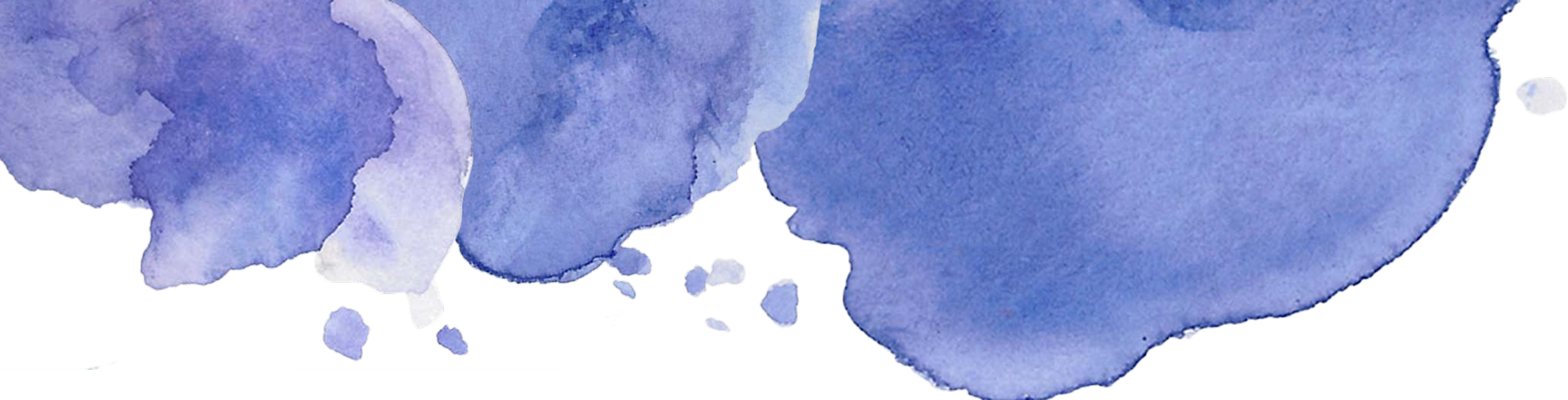
Les coses són o tot o res, bo o dolent. Per exemple: Has de ser perfecte o ets tot un fracàs. No hi ha res al mig, tot és blanc o negre, no hi ha grisos (o colors). Es sol expressar com: "correcte", "incorrecte", "bo", "dolent"...

Distorsions cognitives

Sobregeneralitzar

Arribes a una conclusió general basant-te en un únic incident o part de l'evidència. Si un sol esdeveniment negatiu passa una vegada, sempre et passarà, una vegada i una altra. Sovint s'usen paraules com "sempre" o "mai", "tot" o "res".

CONCLUSIONS

La collita de l'estudi

Comprensió de l'autolesió

Comprensió més profunda de la conducta autolesiva en els CP de Catalunya

- * Funcionalitat:
 - **Regulació emocional.**
 - Auto-càstig.
 - Comunicació malestar.
- * Desig adquisició noves estratègies.
- * Execució ràpida.

STEPPS

- * Focalitza:
 - Regulació comportamental i conductual.
- * Intervenció aborda necessitats subjacents.

(Favril et al., 2020; Power et al., 2013, 2015)

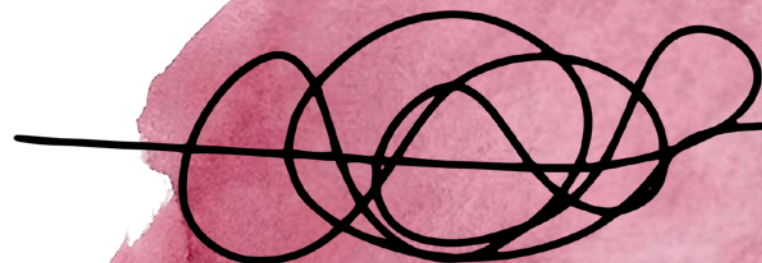
Efectivitat del programa

- * Millora significativa regulació emocional i conductual. — BEST: (Z= -2,668; p<.05)
- * Reducció significativa impulsivitat motora. — BIS: (Z= -2,082; p<.05)
- * Alts nivells de satisfacció — CSQ: (X= 25,58 ; DT=4,16)

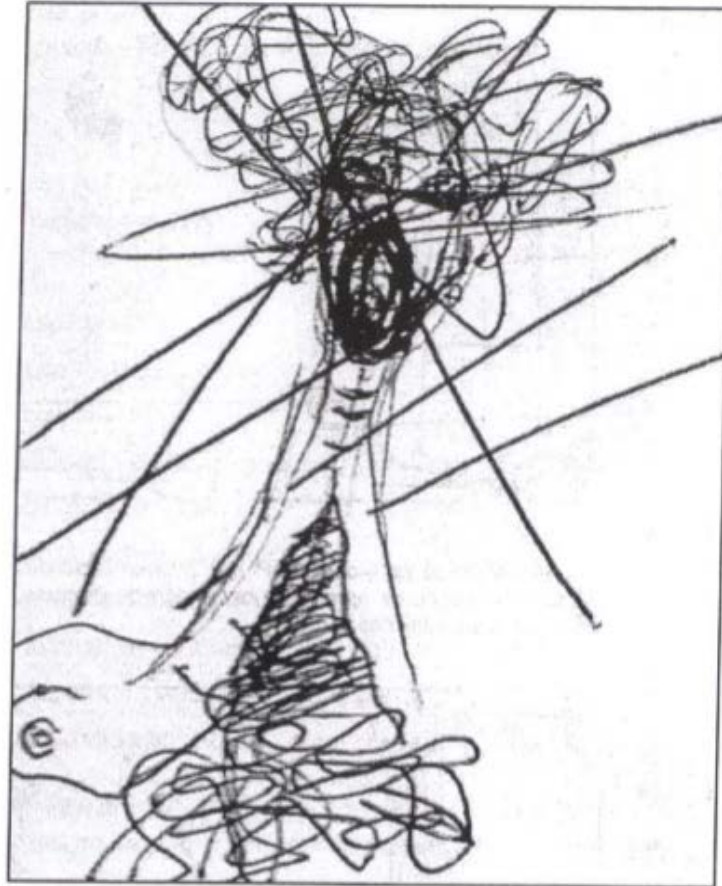

Abordatge d'una necessitat

Obtenció manual adaptat al context específic

Crit silencios

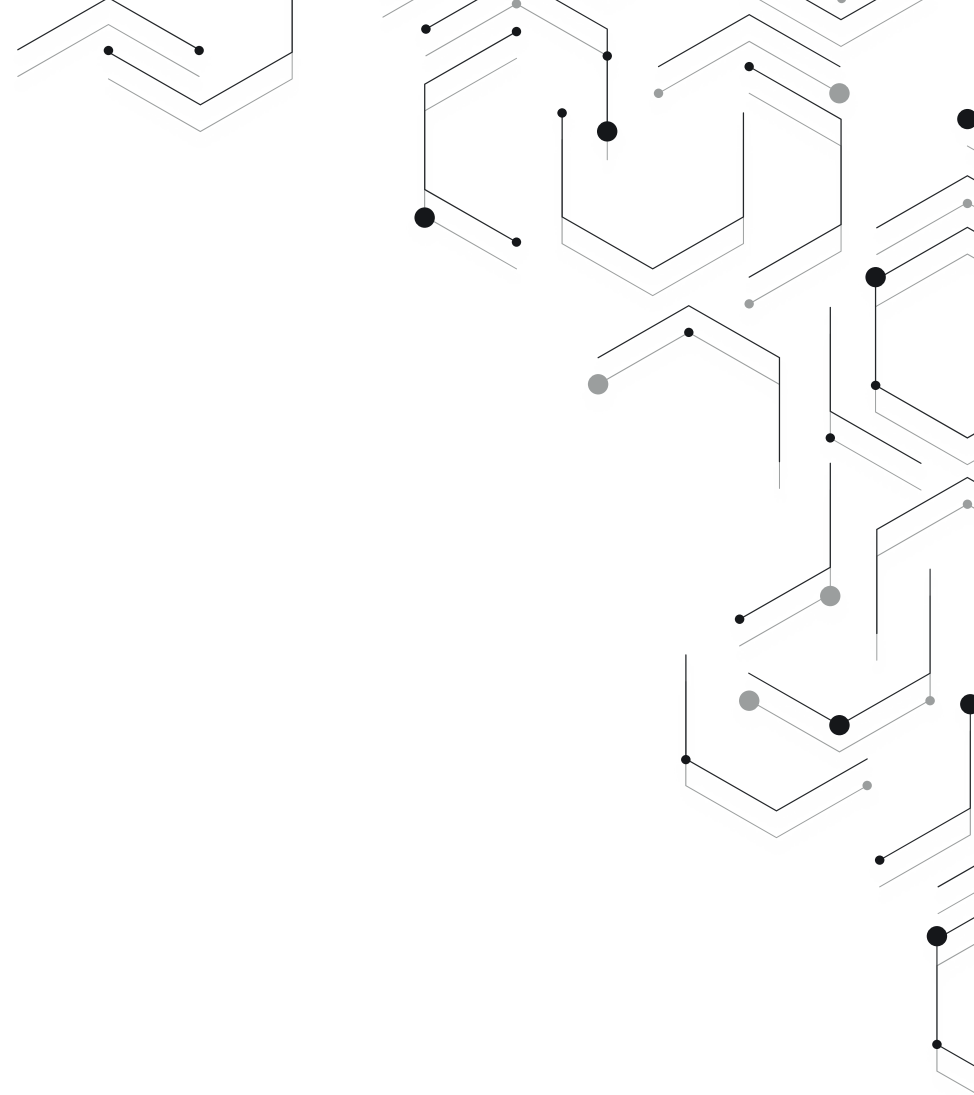
Imatge de (*Trastorno límite de la personalidad: profundizando en el caos*, 2007) en el llibre *La autolesión: El lenguaje del dolor* de Dolores Mosquera (2007)

Moltes gràcies!

Rosa Lorente Català - rlorente@uji.es

Avís legal

Reconeixement CC BY

Aquesta obra està subjecte a la llicència de Reconeixement 4.0 Internacional de Creative Commons.

Si voleu veure una còpia d'aquesta llicència accediu a <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Així, doncs, sou lliure de compartir (copiar i redistribuir el material en qualsevol mitjà i format) i adaptar (remesclar, transformar i crear a partir del material per a qualsevol finalitat, fins i tot comercial) sempre que se citi l'autor del text i la font (Generalitat de Catalunya. Departament de Justícia. Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada). <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.ca>

